

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Amato 1-c - tel. 2-36-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CRNA: posamezna številka L 28. - Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. - Za izvoznike:
mesečno L 170, letno L 2.000. - Poštni čekoval
račun: Trst št. 11-7223.

Leto X. - Štev. 8

Trst - Gorica 24. februarja 1956

Izhaja vsak petek

Kulturni dom

Delniška družba »Doma« je preteklo nedeljo, preko »Primorskega dnevnika«, sporočila tržaškemu Slovincem, da je od oblasti prejela 175 milijonov lir kot prvi obrok za zgraditev Kulturnega doma v Trstu v ulici Petronio št. 4. Predsednik »Odbora za zgraditev Kulturnega doma«, občinski svetovalec dr. Jože Dekleva, je nato v redni »Primorskega dnevnika« povedal, da nima s tem pravzaprav nobenega opravka, kajti lastnik in graditelj Doma bo omenjena delniška družba, ne pa njegov odbor, ki je v podobnem namenu doslej nabral samo 7 in pol milijona lir, medtem ko naj bi ameriški Slovenci spravi skupaj okrog 5.000 dolarjev. Ker pa spadata tako delniška družba »Doma«, kakor »Odbor za zgraditev Kulturnega doma« pod isto — v tem primeru titovsko — politično streho, je razumljivo, da bo Odbor prilagodil svoje delovanje novemu nastalemu položaju. Dr. Dekleva je tudi vedel povedati, da sta se jugoslovanska in italijanska vlada v Londonu točno sporazumeli, da bo veliki Kulturni dom, ki ga dobi Slovenci kot nekakšno nadomestilo in odškodnino za požgani Narodni dom na trgu Dalmacija, izključno last omenjene titovske delniške družbe. Zato so — kakor je dejal dr. Dekleva — spodbudili vsi poslušalci drugih skupin, ki so hoteli dobiti pravico na udeležbo tudi pri lastništvu in ne samo pri uporabi nekavega reprezentativnega slovenskega Kulturnega doma v Trstu.

S tem je dr. Dekleva mislil pravi gotovo na Slovensko demokratično zvezo in Katoliško skupnost, kvečjemu zaradi lepšega, morda še na slovenske komuniste, ki so v Vidovljivi partiji. Z objavo in sprejetjem je namreč slovenska javnost dokončno zvedela prav tisto, na kar sta jo ob začetku lanskega poletja opozorili obe tukajšnji nekomunistični slovenski politični stranki: v soglasju in ob soodgovornosti obeh velikih zahodnih demokracij je italijanska demokratična vlada izročila odškodnino za po fašistični demokraciji ali vsaj vsem primorskim Slovincem povzročeno škodo v izključno komunistične roke. Zakaj je bila italijanska nekomunistična vlada tako radodarna samo nasproti titovskemu komunistom, ki predstavljajo neznatno manjšino med tržaškimi Slovinci? To se je zgodilo v okviru zgovornim rezultatom dveh občinskih volitev, ki so na Tržaškem očitno pokazale, da skupina, ki je, oziroma se bo zdaj dobila pol milijarde lir, ne uživa zaupanja niti relativne, še manj pa absolutne večine tistega dela tukajšnjega prebivalstva, čigar potrebam naj bi obravnavana stavba služila.

Vseh teh dejstev ne omenjamo z namenom, da bi dosegli kakšno spremembo tega, kar je bilo v Londonu zbrantano, pač pa smatramo, da je treba dejanske okoliščine v tem trenutku še enkrat podčrtati, kajti po svoji nesrečni in zgrešeni politični logiki spada ta rešitev v vrsto podobnih nerazumljivih političnih posegov zahodnih demokracij, ki koncem koncev dokazujejo, da ima od njih veliko večje koristi tisti, ki je njihov sovražnik, kakor tisti, ki je njihov idejni priatelj. Posledice takšnega ravnanja se bodo prav gotovo čutile tudi pri bližnjih občinskih volitvah na Tržaškem in sploh povsod tam, kjer se dogajajo slične napake, med katerimi je v istem vprašanju slovenskega Kulturnega doma v Trstu celo eden najhujših določil, čeprav za nas neposredno najbolj pomembnih členov.

Tako je torej z zadevo, v kateri se je še enkrat, kot v zadnjih letih že tolikokrat, brezobzirno šlo preko volje, če že ne vseh, pa vsaj pedine tržaških Slovincov. Ni nam še znano, ali so pravila delniške družbe »Doma« urejena tako, da si posamezniki nekega dne vsaj ne bodo mogli lastiti z javnimi sredstvi zgrajenega Kulturnega doma v svojo zasebno last. Upamo vsaj, da se ni šlo tako daleč, da bi se dajalo ne samo kolektivno politično, temveč kar zasebne nagrade. To bi bil sicer višek, ki ga pa — po vseh izkušnjah — nikakor ne izključujemo in zato nanj tudi opozarjamo.

V smislu londonskih dogovorov mora biti novi Kulturni dom na razpolago »jugoslovanski etnični skupini na Tržaškem, torej vsem tržaškim Slovincem, brez ozira na njihovo politično ali svetovno nazorsko usmerjenost in organizacijsko pripadnost. Dr. Dekleva je v svojem intervjuju to tudi izrecno priznal in je dopustil možnost, da bo uprava Kulturnega doma urejena skladno z načelom souporabe. Pri upravi in razpolaganju z novim Kulturnim domom bi torej njegovo lastništvo moralo stopiti v ozadje, obsejati ngolo lastninov in prepu-

Podjarmljenje vsega sveta še vedno dokončni cilj komunizma

V mednarodnopolitičnem dogajanju zadnjega časa stoji v ospredju dvajseti kongres sovjetske komunistične partije, ki se je vršil te dni v Moskvi. Na kongresu je bilo pač najvažnejše poročilo, ki ga je podal tajnik partije, Hruščev. Hruščev sicer ni v bistvu povedal dosti novega, bil pa je gotovo zelo odkrit, ko je govoril o komunistični revoluciji ter da, al komunistom v zahodnih demokratičnih državah navodila, kako se naj polastijo oblasti. Tem komunistom je svetoval, popolnoma v Leninovem smislu, naj kar se da izkoriščajo demokratične ustanove meščanskih držav za njihovo uničenje. Držno je dal razumeti, da smatrajo komunisti državljansko vojno sicer za redno sredstvo za doseg oblasti, da pa kot priložnostno izjemo ne zamejujejo tudi redne parlamentarne poti. V tej zvezi je priznal, da ne drži več Marxov nauk o nujnosti vojn med kapitalističnimi državami, razveljavil pa tudi Stalinovo stališče, da je pravila samo tiste pot v socializem, ki jo je hodila in jo uči Sovjetska zveza; po tem stališču so svojčas tudi obsodili jugoslovanske komunistično stranko in jo izključili iz komunizma.

Kaj naj vse to pomeni? Nič drugega kot spretnost, gibljejo in nevarnejšo politiko kot jo je vodil Stalin, ki ga na kongresu imenoma skoraj niso omenjali in katerega nezmotljivost je uradno uničil v svojem govoru Mikoja. Hruščev je izrecno poudaril, da se mora ideološki boj proti nasprotnikom komunizma z nezmanjšano silo nadaljevati, kajti komunizem mora zmagati po vsem svetu. Tu pridemo v njegovem govoru do velikih protislovij. Po eni strani govori o prijateljskem sožitju med komunisti in njihovimi nasprotniki, po drugi pa napoveduje, da jih bo uničil bdišil mirno s parlamentarnim prevarom, ki naj bi ga omogočile ljudske fronte, bodisi nasilno.

Morda se bo kdo vprašal, če ni Hruščev s svojimi javnimi navodili komunističnim voditeljem na Zahodu škodil. Hruščev pa se očitno ne boji, da bi s tem škodil zahodnim komunističnim strankam na Zahodu, ki se na vso moč trudijo, da bi pridobile levičarske stranke za sodelovanje. Hruščev pač dobro ve, da je na svetu še vedno dosti naivnejšev, pa tudi tepev in ljudi ki jim je komunizem moderna stvar.

Partijski kongres je soglasno odobril politične smeri Centralnega komiteja sovjetske komunistične partije, ki so prišle do izraza v go-

vorih Hruščeva in drugih voditeljev. Skupine, ki je zdaj na obhodu v Kremliju, je na kongresu dokončno obračunala z nekaterimi potezami stalinovske politike in delno tudi s Stalinom samim. To izhaja zlasti iz napadov na češčenje ene same osebe in na dogmatike, ki so operirali s citati Stalina. Seveda ta protistalinovska kritika nikakor ne pomeni, da bi se komunisti spremenili ali celo poboljšali v demokratičnem ali človeškem smislu. Oni hočejo samo vzbuditi v zunanjem smislu tak videz, da bi lažje dosegli svoj končni smoter, to je komunistično in s tem tudi sovjetsko nadoblast po vsem svetu.

Nova sovjetska garnitura je po vsem tem s svojimi režiserji postavila na oder svetovne politike nove kulise z novimi vlogami. Igra pa je ostala nespremenjena.

Kongres je z velikim aplavzom sprejel poslanico, ki jo je poslal kongresu Tito, ki seveda prav tako govori o ojačenju miru in mirnem reševanju raznih svetovnih vprašanj. Po trditvi beograjskih uradnih krogov so po govoru Hruščeva na kongresu podane tudi možnosti za spremembo odnošajev med sov-

jetskimi in jugoslovanskimi komunistom, ki niso povsem jasni. Pravi, da je po normalizaciji odnošajev med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo kot državama zdaj tudi možna normalizacija odnošajev med komunističnimi partijama obeh držav.

Skoraj dvotedenski kongres v Moskvi je bil seveda pomemben tudi glede gospodarskih načrtov v bodočnosti, toda o tem morda ob drugi priliki.

Upravne volitve?

Pred časom so nove upravne volitve za vso Italijo določili za prvo nedeljo v mesecu juniju. Da bi se mogle volitve vršiti ob napovedanem času, pa je potrebno, da obe zbornici potrdita nov volilni zakon najkasneje do 22. marca. Na razpajo za obravnavanje osnutka volilnega zakona preostaja torej nekaj mesecev dni časa. Verjetno je, da bi ta čas tudi zadostoval, če se ne bi v zadnjih dneh pojavile številne zapreke. Če jih ne bodo pravočasno odstranili, bi se upravne volitve lahko vršile šele v jeseni, najbrž 23. septembra.

Po nagli smrti Vanonija

Preteklo nedeljo so pokopali v njegovem rojstnem kraju Morbegnu nenadno umrlega proračunskega ministra Vanonija. Z njim je legel v grob mož, ki je zaoral globoke, moderne in socialno ter človeško občutene brazde v italijansko gospodarsko, finančno in socialno življenje. Vanoni je bil velik strokovnjak na gospodarskem in finančnem področju. Svoje sposobnosti je dal na razpolago kot profesor univerz, raznim zavodom in ustanovam, predvsem pa raznim vladam, od De Gasperija do Pelle, Scelbe in Segnija. Nepozaben spomenik si je postavil predvsem z davčno reformo, pri kateri se je ravnal po načelu, da mora država s svojo socialno gospodarsko politiko vzeti tistemu, ki ima, da lahko da onemu, ki mora imeti. Tako naj bi se davčna bremena pravičnejše porazdelila na vse sloje. Druga pokojnikova velika zamisel je bila desetletni načrt za gospodarski razvoj, ki naj na osnovi modernih načel prinese razgibanost v gospodarsko življenje, razvije vse narodne vire ter odpravi največje rano — brezposelnost. Pri vsem njegovem delu ga je vo-

dil globok socialni čut, tako da so ga nekateri imeli kar za socialista, dasi je bil le dosleden katoličan, ki z načelom ljubezni do bližnjega povezanega socialnega čuta ni nosil le na jeziku, ampak ga kazal tudi v dejanjih. Besede, ki jih je govoril tik pred smrtjo v senatu in so bile njegov labodji spev, so bile človeško občutene. Govoril je o revnih ljudeh s svojih hribov in kot po nekem čudnem navdihnjenju je iz človek števil in računov še tik pred smrtjo odprl svetu svojo dušo.

Predsednik Segni je v sporazumu z ostalimi strankami vladne koalicije naglo izpolnil vrzel, ki je nastala s smrtjo Vanonija in odstopom zakladnega ministra Gave. Novi proračunski minister je senator Zoli, novi zakladni minister pa senator Medico, oba krščanske demokrate. Nova ministra bosta nadaljevala gospodarsko in finančno politiko po smernicah, ki jih je začel pokojni Vanoni. To zadevo so torej naglo rešili in tako preprečili krizo vlade.

S tem pa niso zadovoljni skrajneži na desnici, mislini in monarhisti. Njihovi manevri so uperjeni

Zaton bogov v Kremliju

Včerajšnji bog se je s svojega visokega oltarja prekulnil v prah in pepel. To je nov obrazec komunistične dogme, ki ga je postavil na XX. kongresu sovjetske KP podpredsednik sovjetske vlade, Mikoja. Stalin, soče narodova, kakor ga je slavila bizantinska propagandna priljubljenost od moskovske »Pravde« do tržaškega »Dela«, ta »uč znanost«, s katero ga je pred štirimi leti krstil isti Mikoja, ta Stalin se je razpršil v nič — kakor vsi malikovalski bogovi. Njegova dela, v kolikor jih je v resnici sam spisal ali pa jim samo posodil ime, so izgubila svojo vrednost kar čez noč. Rdeče sv. pismo je postelo le še pravljica za otroke. Stalinovo zunanjo politiko so v Kremliju odložili na slepi tir.

Prav Mikojanove besede razkrivajo oddih in sprostitve, ko se je rdeči car Jože poslovil s tega sveta v samih sovjetskih vodilnih vrstah. Kakšen oddih se je šele polastil ruskih množic! Mikojanova izpoved odkriva šele v svojih končnih zaključkih, da je Berija moral na morišče zaradi strahu pred novim Stalinom in ne zaradi zločinov, ki so ga obremenjevali. Torej ne zaradi preteklosti, pač pa iz strahu pred bodočnostjo!

Se nujnejše in važnejše pa je

vprašanje, kaj pravzaprav pomenijo Mikojanove izjave za Sovjete, za svetovni komunizem in za mednarodno politiko. Gotovo ni zgolj slučaj, da so prav Mikoja, ki spada poleg Molotova in Kaganoviča med stare gardo, izbrali za gasnika Stalinovega prokletstva. Ze nekaj mesecev sem so se po prestolnicah prebrižnih kolonij širili glasovi, da bo Kremelj svojo stalinso fasado temeljito preplelsal. Tudi Hruščev je v svojem odprtem referatu nakazal, da nameravajo Stalinovi dediči obrniti hrbet svojemu doverljajšnjemu bogu.

Ali pa to tudi pomeni, da bo komunizem svojo naravo preobrazil? Da bo odstranil vse bogove in stopil na zemljo realne politike? Vsekakor odgovor na to vprašanje je vsakega tveganje. Prva analiza dopušča vsakega domnevo, da smatrajo poklicni revolucionarji in sovjetski birokrati, da je njihov položaj že toliko utrjen, da lahko postavijo ideologijo in osebni kult v drugo vrsto svojih naporov. Zelenza zaveza in sredstva za obdelovanje množic jim dovoljujejo, da gnetejo množice kot testo v svojih rokah. Vsa kar bi kakršnokoli versko ločino razkrojilo in s tem tudi uničilo, vse to se jim dozdeva po desetletjih totalitarnega šolanja brez vernosti.

Pa tudi, če bi vse to pomenilo tveganje, je tako tveganje opravljivo v sedanjem položaju, ki ga je ustvarila Stalinova dediščina. Stalin je bil geslo, ki je združevalo svobodne narode v obrambi proti komunizmu. Politični, gospodarski in tehnični razvoj v svetu pa je stalinizem prehitel in proizvodnja vojske, ki jo ustvarila situacija, ki zapoveduje generalno revizijo partije, če ne želi, da bo partija v svetovnem spopadu izgnila iz zemeljskega površja. Mnoge čimbenice se tu križajo in ne morda zgolj želja, da je socializem svetovni sistem. V Moskvi ne preobražajo Stalina samo zato, da bi stitizem in Titovi Jugoslaviji postregli s samozadoščenjem.

Poseg po Leninu naj bi pripravil komunističnemu svetovnemu gibanju novo vzgled. To vzgled naj bi razmeščalo zahodni svet, zmanjšalo napetosti v Evropi in nahajalsko antikolonializma v Aziji in Afriki. Vse to naj opravi prekletstvo Stalina.

Lenin je novo čudežno geslo, Stalin pa »žrtve« nove strategije. Svobodni narodi nimajo nobenih razlogov, da bi se vdaljali upom in nadam. Hruščev jim je sam povedal, da ni nobenega dvoma v zmago svetovnega komunizma.

Tudi ti novi kremelski načrti so podvrženi dialektiki, ki jo ne vsebujejo nobene učne knjige. Kakor je bil včeraj Stalin bog in je to danes Lenin, tako obstajajo v svetovni zgodovini zakoni, ki jih ni moči preobračati. Komunizem brez Stalina ne postavlja na eni strani želene zaveze laže rešljivih nalog. Zahod pa se mora zavedati, da s pogubljenjem Stalina še ni bila izvojevane zmagovalna bitka. Bogovi ni težko pognati v zaton.

IZ ITALIJE

Borba proti malariji je dosegla zadnja desetletja v Italiji velike uspehe. Nekoč je za to boleznijo vsako leto umrlo na tisoče oseb, še več pa jih je moralo prenašati njene ponavljajoče se napade. Danes se je vse to močno izboljšalo, tako da nekateri že pravijo, da je malarija skoro izginila. To dokazuje zmanjšanje potrošnje kinina. Še leta 1938 so ga porabili 38.000 kg, lani pa samo 6.400 kg. Kinin je v Italiji državni monopol, pri katerem pa država nič ne zasluži, ker je hoteli s podpravljenjem njegove proizvodnje samo zagotoviti, da bo prebivalstvu dostopen po najnižji možni ceni. Delavnice, v katerih ga izdelujejo, so v Turinu in so seveda zdaj samo delno zaposlene. Zato jih bodo morali preurediti za izdelavo drugih proizvodov.

V italijanskih kaznilnicah skušajo zapornike vedno bolj zaposliti z gospodarskim delom. To jetnikom olajša prenašanje kazni in jim po vsej stvari daje gneto korist. Tako je zdaj od približno 38.500 kaznjencev skoraj 18.000 zaposlenih v »raznih« industrijskih, obrtniških in kmetijskih obratih. Plačo, ki jo dobivajo kaznjenci za svoje delo, določa posebna medministrska komisija. Mnogi kaznjenci se pri tem nautajo popolnoma novih obrti in se vrnejo na svobodo kot kvalificirani delavci.

Po grških volitvah

Pri volitvah, ki so bile v Grčiji preteklo nedeljo, sta si stala v glavnem nasproti dva bloka. Na eni strani je bila narodna radikalna zveza pod vodstvom sedanjega ministra predsednika Karamanlisa, ki je dobila 158 sedežev v parlamentu, na drugi pa narodna demokratična zveza, neke vrste ljudske fronta, v kateri je združena vsa opozicija, od desnice do leve, ki si je pripirila 142 sedežev.

Prezgodaj bi bilo v trenutku, ko to pišemo, delati zaključke o neposrednem političnem razvoju v Grčiji. Lahko pa ugotovimo, da je bilo pri volitvah zunajpolitično žarišče volilne borbe vprašanje priključitve Cipra h Grčiji. Grki so užaljeni, češ da jih Združene države ne podpirajo dovolj proti Angliji in da so bili v pogledu Turčije ponižani in da so po znanih carigradskih dogodkih Američani izbrali Turčijo za glavni stebel zahodne politike v Vzhodnem Sredozemlju. Nekateri grški krogi tudi trdijo, da izhajata na primer Tito in Nasser s svojo nevtralnostjo, v bistvu protizahodno politiko, bolj kot Grčija, ki zvesto podpira Zahod; ti krogi začnejo misliti, da bi bilo morda boljše tudi za Grčijo, če bi se postavila bolj na nevtralnost stališče. Seveda so to razpoloženja takoj izkoristili Sovjeti, ki so Grkom obljubili posojilo brez političnih pogojev. In za tako nevtralnostno politiko, ki je zavzemala opozicija proti vladi, ki je ostala s Karamanlisom na čelu zvesta Zahodu.

Vojaški upori

V zadnjih dneh so izbruhnili vojaški upori ker v dveh južnoameriških republikah. V republiki Peru je nezadovoljni general zanetil v severnih predelih države vojaški upor in menda tudi že sestavi revolucionarno junto. Vlade čete poskušajo upor zatreti, vendar do razčiščenja položaja še ni prišlo.

V Braziliji pa so se nekateri letalski uprli Kubičkovi vladi in zanetili upor v dolini reke Amaconke. Vlada je upornikom dala ultimatum za predajo, ki ga pa uporniki niso sprejeli. Na uporiško zemljo je vlada odposlala letala in padalce.

Medtem pa so vladne čete novega predsednika Kubička zatirale upor. Brez strele so zavezale uporiško mesto v dolini reke Amaconke. Uporiški letalski major je zbežal.

Baloní križarjev za svobodo

V avgustu 1951 so prvič spustili na bavorsko-češki meji 10.000 balončkov, ki so ponesli devet milijonov psoptic svobode in priateljstva v Češkoslovaško. Zamisel je te balone izvirala od Harolda Stassena, svojčasnega kandidata za ameriškega predsednika. Akcijo z baloni vodi poseben odsek Odbora za svobodno Evropo, ki so ga, kot znano, ustanovili na pobudo nekdanjega vojaškega guvernerja za Nemčijo, generala Luciusa Clayna. Ta odbor vodi »križarsko vojno za svobodo in upravlja v Muenchenu zlasti tudi Radio svobodne Evrope.

Balon je sam na sebi malo tehnično čudo. Meteorologi preračunajo hitrost vetra v višini 8.000 metrov, samo v tej višini naj bi namreč baloni plavali. Oni izračunajo, kako težak naj bo balon, ki poldrugemu kilogramu propagandnega gradiva.

Da bo balon dosegel določeni cilj in tam odvrget svoje breme. V te namene uporabljajo svoj ledeni zdrob, ki na poletu proti Vzhodu izhlapi. Za različno razdaljo zavijejo različno količino ledu v vrečko iz celofana, ki jo pritrjuje pod škaflo s propagandnimi letaki. Težo vrečke z ledom drži zaponka tako dolgo zaprto, dokler ni vsa vsebina izhlapela. Tako se sprosti zaponka na vnaprej izračunani točki in tišoji miniaturnih časopisov splavajo proti tlor. Olajšani balon se pa dvigne do 20.000 metrov visoko, kjer se razpodi.

Do leta 1954 so balone spuščali le neredno, od časa do časa. Od takrat dalje pa natisnejo vsaki 14 dni nove letake, in to v češčini, poljščini in madžarščini. Zda imajo tri različna stalna oporišča za vsako od teh treh dežel, vsa so na Bavarskem. Do začetka letošnjega februarja je prišlo 260 milijonov letakov za železno zvezo, za kar so spustili proti vzhodu 400.000 balonov, ki jih polnijo s polietilenom.

Miniaturni časopisi so sestavljeni zelo spretno in nimajo prav nobene propagandne patosa. Na dveh straneh, ki sta tako veliki kot 2 dopisnici, so v drobem tisku natisnena gola dejstva in poročila. Tako čitamo na primer med za Češkoslovaško določenimi kratkimi vestmi »Svobodne Evrope« pod naslovom »O čem režim ne poroča« sledeče: »Črna borba v Bratislavi je preplavalna z nylom nogavicami, ki so jih prinesli s seboj sovjetski vojaški.« Ali pa: »Nemške avtomobilske tovarne bodo do leta 1957 vedle 40-urni delovni tednik.« Nadalje sporočilo ne zamolči, da so dosegli komunisti uspeh pri volitvah v obratne svete rudnika Westfalenhutte.«

Iz teh treh primerkov vidimo, da nočejo uredniki povedati le resnice o komunističnem Vzhodu, ampak tudi prinesiti neopisano sliko o stanju na Zahodu. Propagandistično nedvomno zelo spretna je bila zadnja božična izdaja: 18 strani dragocene umetniške papirja s pesmimi in prozo emigriranih čeških književnikov in cela vrsta umetniških reprodukcij. Barvna naslova strani: modra Madona neznanega češkega slikarja iz XIV. stoletja.

Dve leti je komunistični Vzhod skušal z molkom odpraviti to propagando. Komunistični mogotci so pač pustili po policiji zbirati odvržene letake, na Češkem so razpisali za šolarje 10 kron nagrade za 50 pobranih letakov. Končno jim je pa le šlo to tako na živce, da so začeli protestirati, češ da ogrožajo ti baloni varnost letalskega prometa. Vedé ali nevedé so pa menda zamenjali te balone, ki tehtajo le dobre 3 kilograme in so visoki dobra dva metra, z »ogromnimi« Moby-Dick baloni, ki so dolgi 70 m, imajo obliko cigarete in nosijo težo 250 kg. Ti baloni, ki naj bi bili ameriški prispevek za »geofizično leto 1957«, nosijo avtomatične oddajnike, kateri oddajajo na zemljo določene podatke. Pa tudi te balone imajo Američani za nevarne, ker se dvignejo v take višine, v katerih ne leti nobeno letalo in nadzorujejo njihov let z radarjem, tako da se ni noben v Nemčiji izpušeni balon preletel nemških mej.

Howard Weava, ki vodi balonsko akcijo, odgovarja na komunistične proteste, da je širjenje tiskanih vesti na Zahodu svobodno in da spuščajo balone z vednostjo nemških oblasti in da ti protesti le dokazujejo, da imajo baloni zaželeni uspeh.

VESTI z GORIŠKEGA

Dvoličnosti poklicnega komunizma

Komunisti so v Solkanu proti naši narodni zavesti in proti samostojnosti malih kmetov

»Primorske novice« iz Nove Gorice štev. 8 od 17. t. m. prinaša obširno poročilo o poteku kongresa okrajne Zveze komunistov. Glavno poročilo je imel tajnik okrajne komisije Zveze komunistov Slovenije, Tine Remškar, ki je med drugimi zanimivostmi dejal tudi sledeče:

»Kot komunisti moramo računati da je precej let po vojni vsa politična aktivnost v precejšnji meri slonela tudi na nacionalni zavesti. Vsa ta gledanja pa prihajajo vedno ostrije v nasprotje z našim današnjim razvojem. Borbo proti takim nesocialističnim gledanjem otežuje dejstvo, da vrsta ljudi taka gledanja smatra za socialistična.«

Ker poznamo komunizem prav dobro, smo s tega mesta že večkrat poudarjali dejstvo, da so komunisti proti vsaki narodnosti in narodni zavestnosti ljudstva. Ne, da bi Tine Remškar zamenjal pojem narodne zavesti s pojmom nacionalizma, ki utegne biti kvaren in nesocialen, ko gre za pohlep po tujem, ki čisto privede do oborožnih napadov na miroljubne narode in do zavajanja tujih dežel. O nare prav za poudarek komunističnega nauka, da je narodnost buržujsko-kapitalistični in verski pojem, da se narodi med seboj preganjajo in kollejo, namesto da bi pod komunistično diktaturo krvaveli in umirali!

Kjer narodna zavednost neha biti vez ves pripadnikov enega naroda, tam je narod izgubljen in pada ali pod komunizem ali pa pod tuja. Na vsak način izgubi tak narod vse svobode, fizične in duševne.

Dokler so jugoslovanski komunisti za borbo proti okupatorju in predvsem za lastno oblast rabili Slovence, da so se junaka borili in za zlato svobodo umirali, dotlej so jih podžigali v borbo in priiskali na struno nacionalne zavesti ter proglašali za izdajalce in na smrt obsodili vsakega Slovenca, ki je že od začetka zaslužil komunistično nevarnost in zahrbtnost. Zato pa so na bojiščih padali povečini nekomunisti ali celo protikomunisti, po vseh pa tudi starčki in starke, žene in otroci. Goreli pa so le domovi nekomunistov, to je samo narodno čutečih ljudi!

Za to smo se borili

Ko je borba končala in so se komunisti odkrili ter prevzeli vsa redna oblast ter proglasili državo za komunistično republiko, tedaj so stopili na dan z geslom: »Za to smo se borili!« V resnici bi bili morali reči: »Za to smo vagoni v smrt pod okupatorjeve strele, ogenj in višice in vas tudi sami pobijali!«

Ubogi narod, preganjan pod fašizmom, ki mu je zadušil vse narodne pravice in ga ponižal na stopnjo raznarodnega ljudstva, je rade volje šel v borbo. Slepo je po večini verjel, da komunisti ne lažejo, saj so oni tudi bili Slovenci, in kri ni voda. Vsi pripadniki enega naroda so že po neravi med seboj povezani!

Pa je ta naš narod bridko plačal svojo lahkovernost, kajti zdaj mora nositi železni jarem komunizma, ki mu gospoduje in pljuje na njegovo narodno zavest!

Drobna zasebna lastnina je kvarna

Oče socializma, Karel Marx, je dejal, da je mali kapital dopustljiv. Za mali kapital je mislil, in mislilo tudi mi, toliko imetja, da se človek lahko preživlja, ne da bi mogel še drugega kopičiti ali pa z njim druge izkoriščati.

Mali kmetijski posestniki, recimo z Remškarjevimi besedami »drobna lastnina«, spadajo v to vrsto malih, zelo malih kapitalistov, ker posedujejo nekaj svojega, na katerem so, odnosno bi morali biti izključni gospodarji in samostojni ljudje, od nikogar odvisni!

To pa komunistom ni pogodu, ker je vsak še tako »drobna« svobodnjak njim, tiranom, nevaren sovržnik. Državlani nekomunisti morajo samo ubogati, samo garati in ne posedovati, kajti kdor ni od njih odvisen za kosček kruha in za besedo, ta je njihov sovržnik. Ta ni zgrajen, ne bo lutkovsko prikimal volji nadutih partijcev praznih možgan!

Zato je Tine Remškar na komunističnem kongresu v Novi Gorici glede malih, »drobniha« kmetov dejal sledeče:

»Saj nam mora komunistom biti jasno, da ne moremo razvijati socialističnih odnosov samo na enem področju, na drugem (kmetijstvu, oziroma vasi) pa dopuščati, da se pred našimi očmi ali pa celo z na-

šo podporo utrjuje drobna privatna lastniška pravica in miselnost. Tak razvoj ni le v škodo skupnosti kot celote, temveč tudi kmetu samega, čeravno nam trenutno nekoliko bolje kaže.«

To ponatiskujemo za tiste naivne zaslepljene slovenske kmete, ki še verujejo, da komunisti v Jugoslaviji kmetom vračajo zemljo in jim jo bodo pustili kot malo zasebno lastnino. Ze Tito sam je nekajkrat pojasnil, da se prisilno združništvo to je kolektivizacija na kmetih šele začelja. Danes smo v tem razvojnem času, kajti komunistični modrijani so zmetali v neke visoke načrte kmetijske kolektivizacije težke milijarde dinarjev. Te objekte so potem morali opustiti z izgubo milijard dinarjev. In ker je vsaka vsako leto uničevala žitne pridelke, so komunistični gospodarji dovolili prost izhod iz prisilnih združ, da bi kmetje bolj pridno delali in »sušao« odpravili. »Sušao« je namreč bilo le pasivno zadržanje kmetov, ki niso hoteli delati, ker niso od dela imeli nobene koristi!

Zdaj si Tito in njegovi komunisti mislijo: »Naj kmetje zemljo zopet dobro obdelajo in postavijo na sede, potem jih bomo že zopet vsega oropali!«

Samostojni kmet glavni nasprotnik komunizma

Tako je! Prvi sovražnik komunizma in komunističnega režima je samostojni kmet, ker utegne biti sam svoj gospod na svoji zemlji. Prosto svojo kmetijo obdelovati, pridelke uporabljati za družino, presežke pa prodajati. Poleg tega pa boče tudi prosto misliti in misli razvijati napredno in človekoljubno v tekmi z ostalimi svobodnimi državljani. Komunisti pa prav tega nočejo, ker hočejo sami ukazovati in svojo tudi še tako neumno voljo vsiljevati državljanom.

V zamejstvu najdemo marsikatero slovenskega naivnega, ki sicer ne čuti komunistično, pa je vendar hlapčevsko v službi jugoslovanskih komunistov, ki mu dovolijo kako ugodnost, kako olajšavo, da le njihov režim poveljuje. Gre za brezvestneže, ki nimajo sočutja do bratov trpinov v matični državi. Da so le sami siti in na varnem, trdi usoda drugih jih ne briga! Pa pride dan obračuna. Trpini bodo vstali in govorili. Glavno besedo bodo imeli mučeniki, ki nosijo težki križ na Kalvarijo.

»Soča« glasilo socialistične fronte Slovencev v Italiji pa takole

Komunisti pa ne poznajo sramu niti pred še tako jasno dvoličnostjo svoje politike in metod, ki so zvižanje, da le pridejo do uspeha, četudi na najbolj nesramen način. Vodja komunistov novogoriškega okraja, Tine Remškar, poudarja, da je drobna zasebna lastnina škod-

ljiva in nesocialistična, ter da jo je zato treba slej ko prej odpraviti in kmete spraviti v prisilno kolektivno združbo.

»Soča«, glasilo socialistične (misli: komunistične) fronte Slovencev v Italiji, pa se 18. t. m. postavlja za samostojnost briških kmetov. Seveda tostran državne meje, ker bi jih sicer onstran meje tudi ongonila v prisilni kolektiv, prav tako kot Tine Remškar!

»Soča« od 18. t. m. piše dobesedno: »Le kadar bodo briški koloni tudi gospodarsko neodvisni in samostojni gospodarji na svoji zemlji, tedaj se bodo lahko smatrali tudi narodno svobodnejši: ni mogoče doseči spoštovanja in izvajanja narodnih pravic, če ni obenem zagotovljena tudi gospodarska svoboda.«

Tako torej! Onstran meje, kjer so komunisti na vladi, trdi okrajni tajnik komunistov Tine Remškar da je nacionalna zavest brez pomena ter da jo je treba nadomestiti s socialistično, to je komunistično miselnostjo in zavestjo, tostran meje pa, kjer komunisti niso še na vladi in ne morejo diktatorično ukazovati, se lističe oblačijo in kažejo kot borec za nacionalno zavest, ki pa je dosegljiva le z gospodarsko samostojnostjo naših kmetov, ki morajo postati svoji gospodarji na svoji zemlji.

Poglej no, kako dvolični so tovariški komunisti: narodna zavednost in drobna zasebna lastnina sta dve neločljivi pojma, dva nujna pogoja za aspoštovanje in izvajanje narodnih pravic tostran državne meje, kjer vlada demokracija, čeravno

no nam je v marsičem nenaklonjena, onstran meje pa, kjer so na oblasti komunisti, ozi priatelj tovarišev okoli »Soče«, tam sta narodna zavest in drobna zasebna lastnina, to je kmetova gospodarska samostojnost, škodljiva. Seveda, saj je aspoštovanje in izvajanje narodnih pravic onstran meje sploh nemogoče, ker to ni skladno s komunistično miselnostjo in diktaturo!

S seje občinskega sveta

Pretekli teden 16. t. m. je goriški občinski svet razpravljal o proračunu mestnih podjetij za razsvetlavo, plin, vodo in drugo. Proračun predvideva 411.780.000 lir dohodkov in koristi proti 409.780.000 lir stroškov in izgube z dvema milijoni lir preostanka. Finančni proračun pa izkazuje 702.800.000 lir dohodkov proti 701.300.000 lir izdatkov, torej z 1.500.000 lir presežka.

K besedi sta se oglasila tudi svetovalec g. Rudi Bratuž, ki je zahteval, naj se občinska javna dela da domačim in ne tujim podjetjem in g. dr. Karol Birs, ki se je izjavil za to, da se napeljuje razsvetljava, plina in vode v zasebne namene izvežejo le na stroške zasebnikov samih.

V proračunu je predvidenih 54 milijonov lir za poprave in razširitev raznih naprav.

Proračun je občinski svet končno sprejel in nato odobril stroške v znesku 1.900.000 lir za povečanje razsvetljave na korzu in na trgu pred južno postajo.

Smrt zaslužnega ministra Vanonija

Pretekli teden je nenadoma umrl v rimskem senatu finančni in začasni zakladni minister Vanoni. Po važnem govoru, ki ga je držal v senatu v zvezi z razpravo o odstoku ministra Gave in v katerem je iznesel vsa čustva svojega plemenitega srca v prid revnih slojev in splošne državne koristi, se je počutil slabo. Prenesli so ga v predsedniško predbo in ga položili na divan. Prihitele so njegova žena z dvema hčerkami, sam predsednik republike, Gronchi, in vrsta ministrov in senatorjev. Poklicali so tudi bližnjega duhovnika, ki si ga je minister Vanoni želel. Kmalu zatem pa je na divanu izdihnil.

Njegova smrt je napravila globok vtis po vsej državi, zlasti pa v parlamentarnih krogih, saj je minister Vanoni bil eden od tistih mož, javnih delavcev, ki se vse življenje s svojo znanostjo in pridnostjo žrtvujejo za javni blagor. Tako si je po svojemu zamislil in izvedel davčno preobnovo v Italiji, ki nosi njegovo ime in ki se je izkazala za učinkovito in je pri pravilnem uveljavljanju tudi precej pravična.

Na drugi strani pa je pokojnik

gledal posebno skrb za revne in brezposelne državljane ter je z namenom, da brezposelnost končno odpravi, sestavljal desetletni delovni načrt javnih proizvajalnih del, ki bi sicer stala deset milijonov lir, odpravila pa bi težko rano dveh milijonov brezposelnih v državi.

Ministri so ob njegovi prerani smrti sklenili v celoti izvesti ta veliki in človekoljubni načrt, ki je bolj socialnega kot državnega pomena.

Zimska pomoč v Števerjanu

Posebni občinski odbor je v Števerjanu sklenil podeliti zimsko pomoč 25 občanem, ki živijo v potrebi in stiski. Vsega skupaj pa bodo v ta namen razdelili le 100.000 lir, torej 4.000 lir vsakemu. Vsako zrno je dobro, toda vsekakor je znesek premajhen v tem času, ko je delo na kmetijah zaradi preostrega mraza ustavljeno in s tem tudi zaslužek nemogoč!

Šolska vprašanja

Z ozirom na nameravano spremembo načina polaganja izpitov za šolsko maturo, sporoča prosvetno ministrstvo, da ostane za letošnje šolsko leto vse pri starem. Tudi kar se tiče privatistov se bodo izpraševanja pri izpiti morala vsi študenti na osnovi, kot je bila predpisana za prejšnja leta.

Zberimo šolsko knjižnico!

Gospod ravnatelj višje gimnazije in liceja s slovenskim učnim jezikom v Gorici nam je poslal pismo, s katerim se on in profesorji zahvaljujejo nekemu očetu, katerega hčerka in sin obiskujeta ti šoli, za podarjeno zbirko vseh Cankarjevih del knjižnici šole.

Istočasno pa g. ravnatelj in gg. profesorji prošjo starše in sploh vse ljubitelje šole, da se vsak od svojih močeh žrtvuje za to, da se zbere šolska knjižnica, ki je zlasti v pogledu leposlovnih in znanstvenih del slovenskih avtorjev zelo potrebna.

K pozivu g. ravnatelja in gg. profesorjev slovenske višje gimnazije in liceja v Gorici se pridružujemo tudi mi in toplo priporočamo vsej naši javnosti, da nujno prispeva za zbirko omenjene šolske knjižnice. Zavedati se moramo vsi, da premoški dijaki ne zmorejo, da bi si nakupili potrebnih izobraževalnih knjig, ker so otroci revnih staršev.

Kdor le more, naj daruje za knjižnico v gotovini. Vsaka lira pride prav! Sola pa sprejme tudi knjige, če so v redu. Naše uredništvo je pripravljeno sprejemati prispevke in jih oddati na gori omenjeno goriško šolo.

To je lepa prilika, da lahko tudi na skromen način učinkovito prispevamo za izobraževanje naše učne mladine!

Ze pred nekaj meseci je vodstvo Slovenske demokratske zveze v Gorici dalo pobudo za ustanovitev slovenskega šolskega sveta s programom vsestranske skrbi za naše šolstvo. K stvari je povabilo še druge organizacije, ki pa se do sedaj še niso odzvale. Skrb šolskega sveta bi bila tudi nabava primerne knjižnice za potrebe dijakov in profesorjev.

Ker se je ustanovitev in začetek delovanja šolskega sveta zakasnela, seveda ne po krivdi pobudnikov, je prav, da prepotrebno knjižnico začno zbirati starši dijakov in sploh vsi ljubitelji šole, ki je glavna kulturna ustanova naše manjšine v Italiji.

LETALSKA ZVEZA MED POLJSKO IN JUGOSLAVIJO

14. januarja so vzpostavili redni potniški letalski promet med Beogradom in Varšavo. Na tej poti bodo letala obratovala vsak tork in vsako soboto.

NOV VELESEJEM

V Zagrebu so začeli graditi ob južni obali Save nov velesejem, ki bo imel okrog 300 tisoč kv. m površine. Samo zaprta razstavna površina bo imela 70.000 kv. m, t. j. toliko, kot je celotna površina sedanjega velesejma. Nekateri tuje

Opozorilo beguncem iz Jugoslavije

Dolocene krog oseb nas je obvestil, da imajo jugoslovanski državljani, begunci, možnost prejema odsodnine za »kodo«, ki so jim jo med vojno povzročile nemške okupacijske sile.

V ta namen pa je potrebna natančna prijava škode z opisom okoliščin, ki so jim jo povzročile nemške okupacijske sile.

V prijavi je treba navesti še posebne podatke oškodovanca, njegov takratni in sedanje bivalisece ter kraj in datum nastale škode. Po možnosti navesti tudi povzročitelja škode in priložiti morebitne dokazilne listine.

Begunci z ozemlja Julijske krajine, katero je bilo odstopljeno Jugoslaviji, ki niso optirali za ohranitev italijanskega državljanstva, odnosno, ki jim je opcija bila zavrnjena, naj tudi, če hočejo, prijavijo škodo, ki so jo utrpeli od strani nemških okupacijskih sil.

Prijavo je sestaviti v slovenščini ali pa tudi v nemščini.

Prijave sprejema brezplačno pisarna dr. Avgusta Šiligoja v Gorici, ul. Garibaldi 9, kjer prizadei lahko dobijo pojasnila.

Zimska pomoč

V ponedeljek se je na goriški prefekturi sestala komisija za zimsko pomoč. Prefekt De Zerbi je povedal, da je letos do tega dne bilo nabranih en milijon lir več kot lani. Vendar je ugotovil, da industrijski krogi niso še dali svojega prispevka, kot je bilo pričakovati. Zato je pozval, naj storijo svojo dolžnost.

Komisija je v ostalem nakazala pomoč občinam, med drugimi, kakor sledi: v Krmini 500 tisoč lir, v Dobrdom 200 tisoč, v Gorici 3 mi-

lijone, v Števerjanu 50 tisoč, v Sotvodnje 250 tisoč. Vsega skupaj je občina goriške province komisiji nakazala za 10 milijonov in osemsto petdeset tisoč lir podpore.

Komisija je dala občini Števerjan še izredno pomoč v znesku 459.657 lir v okviru zimске pomoči vendar za stroške poplavljanja raznih stavb. Komisija poziva zamudnike, naj nemudoma prispevajo zimsko pomoč.

Petdesetletnica poroke v Števerjanu

V soboto 18. t. m. smo Števerjanci doživeli izredno lep in pomemben dogodek. G. Rudolf Tomazič in njegova žena, gospa Marija Lenardič sta praznovala petdeseto obletnico svoje poroke. Zjutraj sta šla v cerkev zahvaliti se Bogu za srečni zakon in za zdravje ter ponoviti si še za naprej obljubo, ki sta si jo bila dala pred petdesetimi leti.

Hčere naših jubilaritov so poročene in imajo vsaka svojo družino. Sin Jožef, ki je tudi občinski svetovalec, izvoljen na listi števerjanske Kmetijske delavske zveze, je pa na domu pri starših, oženjen in s tremi otroki.

Jubilanta sta seveda bila vsa srečna ob veselem dogodku, ki sta ga praznovala v krogu hčerk in sinov, zetov in sinov, številnih vnukov in ostalih sorodnikov.

Vaščani čestitamo jubilaritoma, ki uživata v vasi ugled in spoštovanje ter jima želimo še mnogo let skupnega življenja v miru in zadovoljstvu.

Tudi mi se pridružujemo čestitkam Števerjancem in voščimo jubilaritoma srečno in veselo bodočnost.

POPRAVEK

V članku »Prenehajte s spletkarstvom«, ki ga je priobčila »Demokracija« od preteklega tedna, čitaj v petem odstavku pravilno takole: »To se je zgodilo nekako tako, kakor ob priliki De Gasperijevega obiska v Cedadu, kamor so predstavniki pravega slovenskega ljudstva prišli s transparenti zahtevati priznanje in spoštovanje jezikovnih in drugih manjšinskih pravic, župani pa, ki jih za to ljudstvo ni izbralo, so dajali De Gasperiju, »italianissime« izjave proti koristim in previcam tamkajšnjega slovenskega ljudstva.«

GOSPODARSTVO

NA TRAVNIKU IN V SENOZETI

Odstraniti moramo grmovje in kamenje, da bo trava lažje pogajala. Da odstranimo mah, je dobro, da travnike in senozi tudi pobramo. S tem odpravimo tudi morebitno krivino. V konzorciju najdemo primerne brane. Če travnike in senozi pognojimo z umetnimi gnojili, porabimo 30 do 50 kg superfosfata ter 15 do 20 kg žveplenokislega amoniaka in še 10 do 15 kg kalijeve soli na vsakih 1.000 metrov površine. Gnojila pa pomešamo vsa skupaj in zmes enakomerno potrosimo.

Močvirnate in kisle travnike bomo gnojili pa s 30 do 50 kg Tomazeve žindre, s 15 do 20 kg apnenega dušika in 10 do 15 kg kalijeve soli na 1.000 metrov površine. Zmes teh gnojil moramo takoj potrositi, da se nam ne strdi in pokvari.

To drugo gnojenje izvršimo čimprej, ker nam bo sicer le malo učinkovalo.

Na oba gori omenjena načina gnojimo tudi deteljišča, vendar z razliko, da apnenega dušika in žveplenokislega amoniaka rabimo za polovico manj.

V prometu imamo tudi še druge temu primerna gnojila, in sicer celovita, kot na primer PKN, katerega poarimo 60 do 80 kg na 1.000 metrov površine.

Prednost dajmo vedno znanim umetnim gnojilom, ker jih laže in enakomirneje potrosimo tudi v večkratovnem vremenu.

Cepljenje proti slinavki

Pretekli teden je živinodravnik cepil živino v Števerjanu proti slinavki. Zdej pa naj kmetje, lastniki te živine, pazijo, da bo živina imela pravilno nego, zlasti čistočo, da se slinavka kljub cepljenju ne pojavi. Dobro naj se vsi zavedajo, da je pravočasna paznja potrebna in koristna, ker slinavka prinaša le škodo!

DOBRO, BLAGO
NAJNIZJE CENE

ANTON PODGORNİK

GORICA - Trg. De Amicis 12, na Kornu - Tel. 3009

STO LET normalno žipljenje

Clovestvo se že od davnine bavi vprašanjem, zakaj redki ljudje dosežejo visoko starost, ostali pa umirajo v najbolj mladih letih. Zakaj veliko ljudi umre na tako imenovanih starostnih boleznih še predno so v resnici dosegli resnično starost? Na eni strani imamo velike starčke: Churchill, Adenauer, F. N. Garja; na drugi strani nas dnevno presenečajo nenadne smrti ljudi, ki jih je v sredi najbolj razvitega življenja dohitela smrt. Življenjska povprečna doba se v sedemdesetletju podvojila in se vrši danes okrog 60-ih let. Ali pa je to tudi dosežena dejanska meja življenjskih sposobnosti? Na tisoče ljudi je na naši zemlji starih 100 in še več let. Zakaj je narava naklonjena samo njim?

Sloviti ruski biolog Mečnikov je na vprašanje, koliko let lahko živi človeški organizem, nekoč odgovoril, da čeni življenjsko dobo človeka najmanj na 100 let. Njegov razlog, prof. Pavlov, prav tako svetovno znan in tudi na Zahodu visoko cenjen učenjak, je na podlagi polstoletnega opazovanja in intenzivnega preučevanja postavil starostno dobo na isto raven. V gosti naseljeni Moskvi je živel leta 1939 manj kot 611 stanovalcev od 90 do 100 let, in 55 prebivalcev nad 100 let starosti. Na področju Geriatrije, v Abhaziji, stoletniki sploh niso redkost. S pomočjo preučevalnih ekspedicijskih učenjakov natančno preučili življenjske navade teh dolgoletnikov. Pri tem so ugotovili, da so bili skoraj vsi ti stoletniki pastirji, ki so živeli prav tako ob lepem, kakor grdem vremenu na svežem zraku. Preživljali so se z mlečnimi izdelki, v glavnem s kislim mlekom in redno so pili sok iz grozdja, brez alkohola. Tobaka in opojnih piščal niso poznali. Ti ljudje so torej stalno skrbeli za to, da iz organizma sprosti odstranijo vse strupe, ki se nabirajo v človeškem telesu.

Tudi v Ameriki so prišli do preskusa, da je prehitro staranje posledica notranjega organskega zastopiranja v človeškem očrevju. Presnavljanje je potemtakem naj večje pomena. Kdor s svojo prehrano sproti ne izganja iz telesa strupenih zastalov, jih kopiči v svojem organizmu kot neraztopljive veljakovinske substance. Te povzročajo v teku let tako težke spremembe v tkivu kostnega in žilnega sistema.

OD TU IN TAM

Sovjetsko zunanje ministrstvo se sporočilo, da so pričeli na ozemlju, ki si ga je Sovjetska priključila po drugi svetovni vojni na račun Poljske, z množičnim preseljevanjem Poljakov na sedanje ozemlje poljske republike. Celotno število preseljenecv ni znano, gre pa v milijone. Tudi poljsko poslanstvo v Moskvi je vest potrdilo.

Na prislino delo v solnih rudnih rudarstvih Kitajske so obdoli več univerzitetnih študentov, ki niso hoteli postati propagandisti za Mao Tse-tunga.

Ameriško letalstvo išče gluhe mehanike, ki bi jih zaposlili pri reakcijskih letalih; zdi se, da trudeča, ki ga povzroča reakcijski motorji, normalni sluh ne prenese.

Silce vodke stane v boljših moskovskih restavracijah približno tisoč dve sto litr.

POD ČRTO

Revija „Meddobje“

Ze precej časa dolgujemo poročilo o prvih treh številkah drugega letnika revije „MEDDOBJE“, ki izhaja od leta 1954 dalje v Buenos Airesu. Urejujeta jo Zorko Simčič in Ruda Jurček ter spada med redne publikacije Slovenske kulturne akcije. Omenjene tri številke so zbrane v eni sami brošuri na 163 straneh. Preletimo v skopih oblikih njeno pestro vsebino.

Na prvem mestu je razprava Ignacija Lenčaka „Puščava raste“. Pisec obravnava duhovno krizo modernega človeka in išče vzrokov za duševno plitkost in dejstvo, da premalo razmišljamo ter nakazuje nekaj izhodov iz te puščave. Blizu esejju je sestavek „Katalizem v SDA“, ki ga je napisal R. Mazovec.

Teža prvega dela publikacije pa je na leposlovju. Tu gre častno mesto pisatelju Mirku Javorniku. Prispeval je pretesljivo črtico, katere dogajanje se razpleta tostran državne meje vzhodno od Trsta neke noči kmalu po vojni. „Potni list“ je naslov delu; potni list — moralna upravičenost, katere samozavest na eni strani nimajo. Eden teh, bivša ministrica, prideži to noč preko meje, ker je padla v nemilost. Pisatelj prepoveda v njej nekdanje duke, ki mu je njega dni za ljubezen vračala Marxa. Mojsirsko je orisano poašno okolje noči, ko se v eno samo celoto stapljajo strel in kriki na drugi strani ter zavest svo-

riča, da je s tem telesu vsaka rila godelav na nove življenjske pogoje izgubljena. Otopeli členki, poanpenje žil, embolije in nenadne prekinitve srčnega delovanja so posledice notranjih zastopiranj.

Za dolgo življenje pa je še važnejša ohranitev normalnega delovanja živčnih celic. Znana zakonika dva ica Oskar in Cecilija Vogt je dokazala, da se možganske celice vse življenje ne delijo. Medtem ko se telesne celice stalno delivajo v teku življenja izmenjujejo, se torej stalno pomlajajo, preneha delitev možganskih celic že med embrionalno dobo. Človek ohranja na ta način skozi vse svoje življenje iste možganske celice. Celice pa, ki se ne delijo, morajo ostareti, zato so tudi najbolj izpostavljene procesu staranja.

To spoznanje je vodilo k važnemu vprašanju, kakšni so vzroki starosti možganskih celic. Prof. Vogt je prvi to vprašanje obdelal. Neprestana uporaba možganskih celic ne povzroča morda obrabe, torej predčasne degeneracije možganskih celic, pač pa se nasprotno starostni po-avi z nezadostno zaposlitvijo možganskih celic izredno pospešujejo. Po trdnem prepričanju znanstvenikov prihaja do normalne smrti zaradi starosti — ob popolni odsotnosti kakršne koli bolezni — zaradi tega, ker so možganske ce-

Zimsko spanje tudi za človeka

Prostovoljce, ki so se prijavili iz londonskih polkov, preizkušajo v prostorih londonske ustanove »Medical Research Council«. Tu namreč preiskuje skupina medicinskih raziskovalcev tako imenovano zimsko spanje.

Nizko ohlajevanje posameznih človeških organov in telesnih delov pri operacijah si je že pred časom utrl pot v kirurgijo. S tem zdravniški ne dosežejo samo neobčutiljivosti pri pacientih, pri katerih bi utegnili biti navadna oblika anestezije nevarna, ampak občutno znižajo potrebo po kisiku. Delovanje dihalnih organov in srca se tako skrči na najmanjšo mero. Pri določenih operacijah pri otrokih je v prejšnjih časih značala umrljivost v edimburski bolnišnici 54 od sto. Z uvedbo nizkega ohlajevanja pa se je odstotek znižal na 14 od sto. Pri tem zavijejo pacienta v odejo, ki je vsa preprežena s tankimi cevkami, skozi katere črpa jo ledeno vodo.

Pri sedanjih poizkusih na prostovoljnih armadah pa gre za vprašanje nizkega ohlajevanja celotnega organizma. Predvsem se raziskovalci ukvarjajo z vprašanjem, kako dolgo lahko traja zimsko spanje. Znano je, da se nizko ohlajeno človeško telo samo za toliko postara, kolikor srčnih utripov in dihanj je človek opravil prav v tem stanju. Če ta telesna delovanja zmanjšajo na eno sedmino, potem se bo človek v enem tednu lahko dejansko postaral samo za en dan.

Potniki, ki bi jih pred odhodom nizko ohladili in položili v raketo, ki jo avtomatično vodi, bi prišli po dolgoletni vožnji na namembno postajo komaj vidno postarani.

Tudi za bližnjo prihodnost nudi organsko nizko ohlajevanje zanimive možnosti. Tako se je že poskušalo živa stanišča in organe ohranjati sveže skoro za nedoločen čas.

POD ČRTO

Revija „Meddobje“

bode za ceno nepopisne živčne napetosti na tej. Javornikov jezik je svež in ves voljan; posebno ubrano mu zveni v prizorih, ko se mu ob spominih na tolikanj iskano nežnost očitane prične rahlo umikati usmiljenju. Mirko Javornik je, kot že tolikokrat, pokazal, kako zna harmonično povezati misel in srce ter preko njiju posredovati Lepoto. Delo je avtor že tudi dramatisiral in ga bomo lahko v kratkem slišali na radiu Trst A.

Drugi daljši prispevek v prozi so „Vuzmenice Rude Jurčeca. Tu plane z vso silo na dan domotožje po nekdanji duhovno bogati domovini, domotožje sredi brezizrazne blaginje Amerike. Na veliko soboto zvečer bo pisec podoživljal slovensko Veliko noč ter zažiga vuzmenice na vzpetini nad Cincinnatijem. Policija ga osumi vohunstva in šele polagoma se izkaže njegova nedolžnost.

Med temi prispevki so posejane pesmi Rakovca, Kosa, Polanta, Rozmana, Polanska in Igorja.

Med ostalo prozo je objavljen v Jelenčkovem prevodu „Mésos speva iz drame Paula Clodela „Opoldanske delez“. Spominu velikega umetnika se je med stalno rubriko „Čas na tribuni“ oddolžil Mirko Javornik s posebnim člankom „Predsmrtno zmagoslavje Paula Clodela“. Sestavek nam v različnih prerezih prikaže velike boje in velike zmagave največjega pesnika naše dobe.

lice izumrle. »Ta smrt,« zatrjuje prof. Vogt, »nastopa danes kvečjemu pri 110 letih! Seveda si moramo to tako predstavljati, da vsak človeški organizem natančno za toliko ostari, kot njegove možganske celice. Vsi telesni organi so podrejeni možganskim celicam. Ti organi morajo, če hočejo ali ne, korakati vzporedno z možganskimi celicami in nimajo prav nobene možnosti, da bi vodili svoje lastno podaljšano življenje.

Ali obstoja torej upanje, da bi človek stvarno užival svojo starost? Znanstveniki odgovarjajo z odločnim da. Po današnjem stanju raziskovanj sta uspešni dve metodi. Prvo pametni ljudje že do go uporabljajo in obstoji v preprosti možganski higieni. »Zaposlitev združuje ostarelost,« je dejal prof. Vogt in dodal: »Telesna in duševna zaposlitev posreduje v harmonični izmenjavi možganskim celicam dražljaje, ki preprečujejo predčasno starikavost. Nezaposlitev pa pospešuje proces starikavosti možganskih celic in s tem celotnega organizma! Druge možnost je v tem, da podaljšamo življenjsko dobo možganskih celic z določenimi hormoni.

Tudi dolgo življenje je zadeva pruhčenja. Otroško zdravstvo je že dolgo posebna panoga medicine. Sedaj je človeštvo na tem, da zdravi tudi starostne nadloge.

V Angliji se ukvarjajo z mislijo, da bi ustanovili »Banko srca,« nekako zakladnico za srca in druge življenjsko važne organe, ki bi jih lahko namestili drugače zdravim pacientom, če bi jim njihovi lastni organi odpovedali službo. Iz ameriških laboratorijev pa prihajajo vesti, po katerih se raziskovalci intenzivno ukvarjajo, da bi iznašli posebne »zmrzevalne krogljice,« ki bi jih nudili ogroženim polarnim raziskovalcem, da bi jih zažabile v umetno zimsko spanje in bi se tako zdržali, vse dokler bi jim ne prišla na pomoč rešitev.

Škotska vztrajnost

Desetletja je osemdesetletni škotski Bob Davidson sanjiral, kako bi zupet zagledal svojo oddaljeno domovino, ki jo je zapustil v svojih mladih letih, da bi našel v Kanadi svojo srečo. Milijonar pa ni postal, pač pa se je preživljal s svojo skromno pokojnino. Pred petimi leti se je odločil, da bo vsak cent svoje pokojnine prihranil in živel na državne stroške — in sicer v zaprtju.

Vsekakor pa je bil iznajdljivi starček le primoran, da je od časa do časa potegnil iz banke po kak dolarček, da si je z njim postregel po nekaj kozarčkov žganja. Ko se mu je zadelo, da je že dovolj okrogel, se je prigunjal na cesto in se spotikal ob mirne pasante. Pri tem je spretno igral vlogo nadležnega pijančka. Seveda so ga stražniki zaradi kaljenja javnega miru in reda redno zagrabil in vodili pred sodnika. Prvič je prejel deset dni, nato pa se je kazeno stalno višala, dokler obsodba ni dosegla treh mesecev državne oskrbe.

Po prestani trimesečni zaporni kazni pa ugasnejo po kanadskih zakonih vse kazni in človek je spet nepredkaznovan. Pravici je zadoštil. Tudi naš starček je po treh mesecih prestanega zapora moral pričeti spet znova z desetimi dnevi.

V teku let se je Bob do dobrega seznanil in celo sprijaznil s stražniki, ki so stalno skrbeli za to, da je bila njegova jetniška celica vedno pripravljena za njegov sprejem. Ko si je na ta način prihranil 2500 dolarjev, je povezal svoje culice in se vkrcal na ladjo, ki ga je pripeljala v njegovo nepozabno domovino, na Škotsko.

Takoj po svojem prihodu na rodno tla je brzojavil svojim prijateljem v Kanadi, začudenim stražnikom in jetniškim strežnikom: »Končno doma, mislim stalno nivas in se vam iskreno zahvaljujem!«

Mladinski literarni natečaj

Slovenska prosvetna malica razpisuje velikonočni nagradni literarni natečaj. Trije najboljši prispevki — novela, črtica ali pesem — ki naj ne obsega vsake več kot ene kolone »Demokracije,« bodo nagrajeni in objavljeni v velikonočni številki. Prva nagrada 3.000 litr, druga 2.000 in tretja 1.000 litr ter pet priznanih nagrad v obliki knjižnega daru. Oceno prispevanih del bo izvršila posebna žirija.

Prispevke v zaprti kuverti poslati na naslov: Slovenska prosvetna malica — Trst - ulica Machiavelli 22-II najkasneje do 20. marca t. l.

Na osnovi podatkov v pesnikovi zapuščini. Delu je napisal kritični uvod in opombe Tine Debeljak. — Posebno zanimiva pa je »Anketa 1954,« kjer so prvič v tako širokem obsegu zbrana mnenja slovenske inteligence o emigraciji (pa tudi iz domovine) o sedanjem stanju slovenske književnosti ter razne druge zanimive sodbe o problemih, ki imajo z njo kakršnokoli zvezo, s prvenstvenim ozirom na književno delavnost v emigraciji. Glavni izsledki so predvsem priznanje za uspešno in nesebično delo, obenem pa tudi bodrilo k opustitvi zagrenjenosti in zgolj malodušnih sanjarjenj o preteklosti. Anketa se je izdeležila zelo veliko število svobodnih izobražencev in nepristransko so bila objavljena vsa mnenja, pozitivna in negativna.

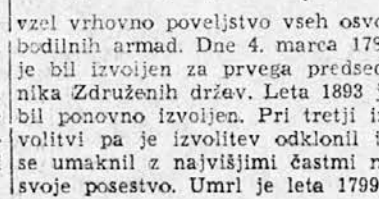
Za rubriko »Crke besede misli« je prispeval Ruda Jurček sestavka »Aventgardizem v sodobni literaturi« in pa misli ob izdaji Pregljevih del v zamestju »Pregelj in naš čas.« Zlasti je lepo osvetljena Pregljeva »predanost baročni cerkvenosti slovenskega naroda.«

V razpredelku »Crta in prostora« je z dvema sestavkoma prikazana umetniška pot in stremiljenja slikarja Božidarja Kramolca, ki je to izdajo »Meddobja« tudi opremil in priobčil v njej osem reprodukcij svojih del.

Jurij Washington

V sredo 22. t. m. je ves ameriški narod proslavil 227-letnico rojstva Jurija Washingtona.

Prvi predsednik ZDA, Jurij Washington, je utemeljitelj osvobodilnega gibanja na svetu sploh in ustanovitelj demokratičnih Združenih držav se posebej. Rojen je bil leta 1732 v Virginiji. Sin kmečkin staršev je že v zgodnji mladosti kazal izredne vojaške sposobnosti. Ko je izbruhnila velika osvobodilna vojna, je v starosti 43 let prevzel vrhovno poveljstvo vseh osvobodilnih armad. Dne 4. marca 1799 je bil izvoljen za prvega predsednika Združenih držav. Leta 1893 je bil ponovno izvoljen. Pri tretji izvolitvi pa je izvolitev odklonil in se umaknil z najvišjimi častmi na svoje posestvo. Umrl je leta 1799.

Portret Jurija Washingtona

Belgijski misijonar, pater La Graviere, je poslal pristojnemu mestu Združenih narodov »menico,« k posloje nezaslišane grozovitosti afriških trgovcev s sužnji. Belgijske duhovniku se je posrečilo, da je v dolgih mesecih odkril razsežno organizacijo trgovcev s sužnji.

Nočna ugrabljevanja ljudi s strani agentov trgovine s sužnji so v Francoski ekvatorialni Afriki prav tako vsakdanjost kot ugrabljevanja podložnikov v Sovjetski in njeni kolonijah s strani tajne policije. Na Vzhodu spadajo taka početja med »socialne pridobitve,« ki jih samozvane komunistične vlade ne samo zakonito podpirajo, pač pa tudi ukazujejo. Težko bi bilo ugotoviti, kdo je koga učil teh srednjeveških zločinov.

Oborožene tolpe, ki se navadno zbirajo v Jemenu ali južni Arabiji, vdirajo po skrivnostnih poteh globoko v notranjost Srednje Afrike. Pri tem se jim največkrat posreči, da se izognejo vojaškim in policijskim patruljam, ker je učinkovito nadzorstvo težko prehodnih območij komaj izvedljivo. Ponoči tolpe obkroži črnsko naselje in polovi prestrašene stanovalce. Na licu mese »blagor« takoj sortirajo. Otroke stare in bolne ljudi pušajo v naselju. Jetnike pa z verigami povežejo med seboj in jih kot čredo živali odnesejo. Kdor zaradi onemoglosti in izčrpanosti ne more naprej, ga ustrelijo. Varnostne oblasti najdejo največkrat le še obrane kosti nesrečnejšev.

Središče suženjske trgovine je, po poročilu pater, gorovje Tibesti, na meji med Francosko ekvatorialno Afriko in Libijo. Sem prihajajo karavane s »črno slonovino« iz Čadskega ozemlja, iz Srednjega Maroka, iz Ugande in iz Sudana. To so dežele, ki so najbolj izpostavljene roparskim napadom. V Tibesti je borza za črno blago. Cene so fiksne. Trgovci s sužnji ne plačujejo z zlatom, pač pa z orožjem in municijo. Tako stane ženska tri puške, močan mladenič zabož patron, odrasle otrok eno pištolo ali bajonet.

Kupci v Tibesti, »svetetrgovci,« so skoraj sami belci. Mnogi med njimi so dezertirji Tujske legije. Od tu potujejo tovorni avtomobili po skrivnih cestah, ki jih trgovci sami vzdržujejo s posebnimi delavskimi oddelki. Tudi so ob dolgih cestah razmešene potrebne bencinske postaje. Človeške tovore prevažajo samo ponoči. Poti pa vodijo proti obalam Rdečega morja. Čez dan tovarne avtomobile skrbno prikrivajo očem opazovalnih letal.

Končna postaja prevozov je majhno pristanišče v Somaliji med Masaeu in Assabom. V nočnih vožnjah prevažajo sužnje čez Rdeče morje v Arabijo.

Naslednje postajališče je »šola za sužnje« v mestecu Djedda. Solo vzdržuje neka Armenka. V tej šoli pripravljajo jetnike na dolžnosti, ki jih bodo odsluž opravljali pri arabskih gospodi. Po enomesečni pripravi odhajajo sužnji na tržišča v Medino, Mekko ali Djeddo, kjer trgovino s sužnji oblasti še vedno tolerirajo.

Do sedaj je bilo komaj mogoče vojaškim in policijskim oblastem prizadetih dežel, da bi trgovino s sužnji uspešno pobijale predvsem zato, ker ni bilo otipljivih kažipotov o ravnanju roparjev. Pričakujejo pa, da bo poročilo belgijskega paterja, ki je s tveganjem lastnega življenja odkril trgovsko organizacijo, mogoče učinkovito zadušiti do sramoto dvajsetega stoletja. Istočasno, menijo nekateri izvedenci za afriška politična vprašanja, bodo izpodrežani tudi oboroževalni viri upornikom v Keniji, Severni Afriki in po drugih afriških žariščih nemirov. Mnogi mislijo tudi, da je organizacija suženjske trgovine ne samo pridobitno, pač pa tudi čisto politično podjetje. V kolikor bi bila taka sumničenja upravičena, bo pokazala bodočnost.

Tako se Afrika preseljuje v Azijo. Trgovina s sužnji uporablja sicer moderna sredstva ugrabljevanja — prav tako namreč, kakršna je uvažala v Evropo komunistična praksa —, cilji pa so ostali isti. Človek je trgovsko blago za komunistično policijo prav tako, kakor za utešitev sramotnega pohlepa po denarju.

Koncert pianista F. Doška

Tržačani imajo na splošno le tu pa tam priložnost, da poslušajo kvalitetne koncerte. Saj je vsem dobro znano, da se v Trstu ljudje niso nikoli posebno navduševali za visoko umetniške prireditve. Obmorska mesta pač ne slovijo po cvetoči kulturni dejavnosti.

20. februarja pa smo imeli priložnost poslušati izredno lepo izbrano in zaigrano spored Chopinovih skladb. V Trstu se je ustavil zagrebški pianist Freddy Došek in pripravil nepozaben večer ob poslušanju mehkih in odločnih, nežnih in trpečih etudah, preludijih in sonatah velikega Poljaka. Mladi pianist se je izredno vživel v duhu in v srce Chopinovih skladb in občinstvo ga je nagradilo z navdušenim ploskanjem. Uvodno besedo »Chopin,« njegovemu delu in življenju je spregovoril prof. Pavle Merku.

ŠPORTNI DROBIŽ

Med najbolj priljubljenimi je bila na olimpijskih igrah v Cortini slovenska pesem »Moje dekle je še mlado«. Za bojno himno so si jo izbrali ameriški hokejisti. Zgodovinarji menijo, da je popevko vnesel v moštvo Združenih držav (srebrna kolajna) napadalec številka osem, Maysich po imenu. Ta je kot prvi slovenski potomec vselej stal sredi ekipe in dirigiral zbor.

V Parizu prihajajo novorojenci na dan ob zvoku ping-ponga. Ko je neki zdravnik videl v čakalnici nerazne kandidate za očetovstvo, mu je prišla na um odlašna misel. V čakalnice so postavili ping-pong mizice in zdaj je tam mnogo bolj zanimivo in napeto. Zgodilo se je celo, da so nekemu gospodu naznanili rojstvo dvojčkov. »V redu,« pravi oče, »naj počakajo, da končam igro. Smo že pri 15 : 13.« In je igral dalje. Zanimivo pa je, da očetje prihajajo tudi potem, ko so dojenčki že shodili. Porodnišnica postaja važno družabno shajališče.

Najbolj nepričakovan izid tedne je bil poraz madžarskih nogometašev v Carigradu. Nastopili so z vsemi svojimi kanoni, a izgubili z 1 : 3. Gostje so hoteli igrati kot običajno: mirno, duhovito, s hitrim prenašanjem žoge. Turki pa so se vrgli na nasprotnika kot koblice. Kazalo je, kot bi na stadionu bilo dvakrat več zelenih kot belih Madžarov. Tak rezultat zabeležijo samo vsaki sto let enkrat. Madžari so drugič v zadnjih šestih letih odšli domov brez točk.

Ženo za tri puške

Belgijski misijonar, pater La Graviere, je poslal pristojnemu mestu Združenih narodov »menico,« k posloje nezaslišane grozovitosti afriških trgovcev s sužnji. Belgijske duhovniku se je posrečilo, da je v dolgih mesecih odkril razsežno organizacijo trgovcev s sužnji.

Nočna ugrabljevanja ljudi s strani agentov trgovine s sužnji so v Francoski ekvatorialni Afriki prav tako vsakdanjost kot ugrabljevanja podložnikov v Sovjetski in njeni kolonijah s strani tajne policije. Na Vzhodu spadajo taka početja med »socialne pridobitve,« ki jih samozvane komunistične vlade ne samo zakonito podpirajo, pač pa tudi ukazujejo. Težko bi bilo ugotoviti, kdo je koga učil teh srednjeveških zločinov.

Oborožene tolpe, ki se navadno zbirajo v Jemenu ali južni Arabiji, vdirajo po skrivnostnih poteh globoko v notranjost Srednje Afrike. Pri tem se jim največkrat posreči, da se izognejo vojaškim in policijskim patruljam, ker je učinkovito nadzorstvo težko prehodnih območij komaj izvedljivo. Ponoči tolpe obkroži črnsko naselje in polovi prestrašene stanovalce. Na licu mese »blagor« takoj sortirajo. Otroke stare in bolne ljudi pušajo v naselju. Jetnike pa z verigami povežejo med seboj in jih kot čredo živali odnesejo. Kdor zaradi onemoglosti in izčrpanosti ne more naprej, ga ustrelijo. Varnostne oblasti najdejo največkrat le še obrane kosti nesrečnejšev.

Središče suženjske trgovine je, po poročilu pater, gorovje Tibesti, na meji med Francosko ekvatorialno Afriko in Libijo. Sem prihajajo karavane s »črno slonovino« iz Čadskega ozemlja, iz Srednjega Maroka, iz Ugande in iz Sudana. To so dežele, ki so najbolj izpostavljene roparskim napadom. V Tibesti je borza za črno blago. Cene so fiksne. Trgovci s sužnji ne plačujejo z zlatom, pač pa z orožjem in municijo. Tako stane ženska tri puške, močan mladenič zabož patron, odrasle otrok eno pištolo ali bajonet.

Kupci v Tibesti, »svetetrgovci,« so skoraj sami belci. Mnogi med njimi so dezertirji Tujske legije. Od tu potujejo tovorni avtomobili po skrivnih cestah, ki jih trgovci sami vzdržujejo s posebnimi delavskimi oddelki. Tudi so ob dolgih cestah razmešene potrebne bencinske postaje. Človeške tovore prevažajo samo ponoči. Poti pa vodijo proti obalam Rdečega morja. Čez dan tovarne avtomobile skrbno prikrivajo očem opazovalnih letal.

Končna postaja prevozov je majhno pristanišče v Somaliji med Masaeu in Assabom. V nočnih vožnjah prevažajo sužnje čez Rdeče morje v Arabijo.

Naslednje postajališče je »šola za sužnje« v mestecu Djedda. Solo vzdržuje neka Armenka. V tej šoli pripravljajo jetnike na dolžnosti, ki jih bodo odsluž opravljali pri arabskih gospodi. Po enomesečni pripravi odhajajo sužnji na tržišča v Medino, Mekko ali Djeddo, kjer trgovino s sužnji oblasti še vedno tolerirajo.

Do sedaj je bilo komaj mogoče vojaškim in policijskim oblastem prizadetih dežel, da bi trgovino s sužnji uspešno pobijale predvsem zato, ker ni bilo otipljivih kažipotov o ravnanju roparjev. Pričakujejo pa, da bo poročilo belgijskega paterja, ki je s tveganjem lastnega življenja odkril trgovsko organizacijo, mogoče učinkovito zadušiti do sramoto dvajsetega stoletja. Istočasno, menijo nekateri izvedenci za afriška politična vprašanja, bodo izpodrežani tudi oboroževalni viri upornikom v Keniji, Severni Afriki in po drugih afriških žariščih nemirov. Mnogi mislijo tudi, da je organizacija suženjske trgovine ne samo pridobitno, pač pa tudi čisto politično podjetje. V kolikor bi bila taka sumničenja upravičena, bo pokazala bodočnost.

Koncert pianista F. Doška

Tržačani imajo na splošno le tu pa tam priložnost, da poslušajo kvalitetne koncerte. Saj je vsem dobro znano, da se v Trstu ljudje niso nikoli posebno navduševali za visoko umetniške prireditve. Obmorska mesta pač ne slovijo po cvetoči kulturni dejavnosti.

20. februarja pa smo imeli priložnost poslušati izredno lepo izbrano in zaigrano spored Chopinovih skladb. V Trstu se je ustavil zagrebški pianist Freddy Došek in pripravil nepozaben večer ob poslušanju mehkih in odločnih, nežnih in trpečih etudah, preludijih in sonatah velikega Poljaka. Mladi pianist se je izredno vživel v duhu in v srce Chopinovih skladb in občinstvo ga je nagradilo z navdušenim ploskanjem. Uvodno besedo »Chopin,« njegovemu delu in življenju je spregovoril prof. Pavle Merku.

ŠPORTNI DROBIŽ

Med najbolj priljubljenimi je bila na olimpijskih igrah v Cortini slovenska pesem »Moje dekle je še mlado«. Za bojno himno so si jo izbrali ameriški hokejisti. Zgodovinarji menijo, da je popevko vnesel v moštvo Združenih držav (srebrna kolajna) napadalec številka osem, Maysich po imenu. Ta je kot prvi slovenski potomec vselej stal sredi ekipe in dirigiral zbor.

V Parizu prihajajo novorojenci na dan ob zvoku ping-ponga. Ko je neki zdravnik videl v čakalnici nerazne kandidate za očetovstvo, mu je prišla na um odlašna misel. V čakalnice so postavili ping-pong mizice in zdaj je tam mnogo bolj zanimivo in napeto. Zgodilo se je celo, da so nekemu gospodu naznanili rojstvo dvojčkov. »V redu,« pravi oče, »naj počakajo, da končam igro. Smo že pri 15 : 13.« In je igral dalje. Zanimivo pa je, da očetje prihajajo tudi potem, ko so dojenčki že shodili. Porodnišnica postaja važno družabno shajališče.

Najbolj nepričakovan izid tedne

je bil poraz madžarskih nogometašev v Carigradu. Nastopili so z vsemi svojimi kanoni, a izgubili z 1 : 3. Gostje so hoteli igrati kot običajno: mirno, duhovito, s hitrim prenašanjem žoge. Turki pa so se vrgli na nasprotnika kot koblice. Kazalo je, kot bi na stadionu bilo dvakrat več zelenih kot belih Madžarov. Tak rezultat zabeležijo samo vsaki sto let enkrat. Madžari so drugič v zadnjih šestih letih odšli domov brez točk.

bo z dvema posteljama in jima voščil lahko noč.

Pit se je kar oblečen zvrnil na eno izmed postelj. Pat si je s trusem sezul čevlje in jih namesto prgavara postavil pred okno. Brez ugovaranja sta se oba čevlja ugreznila v temno globino. Z majavimi koraki se je Pat dokopal do električnega stikala in soba se je pogreznila v temo. Z razprostrtima rokama se je Pat kot mesečnik poskušal pretipati skozi temo. Končno je s kolenom krepko udaril ob rob postelje in se z bolečim krikom znašel v Pitovi postelji. »Pit,« je zaklical prestrašeno, »Pit, v tej postelji tu že spi nekdo.«

Pit, ki je izgubil že vsak čut za orientacijo, je ugotovil: »Ti, v moji postelji tudil!«

Sledil je kratek odmor. Nato pa se je oglasil Pit: »Pat, kaj sva plaščala so-bo?«

VESTI s TRŽAŠKEGA

Zgodovina jih ni ničesar naučila

Tukajšnji »Piccolo« posveča v zadnjem času nekaj svojega prostora vprašanju Italijanov nasproti naši manjšini na tem ozemlju. Dosleden je izreku Moliera, po katerem obtožuje psa, da je hud samo zato, da bi ga z mirno vestjo lahko pobili.

»Piccolo« trdi, da smo vsega v štirih. Pred kratkim je zapisal, kako so v Dolini na osnovni šoli postavili dvojezični napis »Slovenska osnovna šola«, medtem ko je italijanska osnovna šola dobila naslov »Osnovna šola«, brez dodatka narodnosti. Sama značba slovenskega poimenovanja v slovenski občini mu je v napotje. V svojih nadaljnjih modrovanjih pa zatrjuje, da tvorimo »mi štirje« nevarnost in stalno grožnjo za italijansko tega področja. Prav zato pisec članka misli, da je potrebno zaradi te nevarnosti, ali jo predstavljajo »štirje«, londonsko spomenico — razvidirati. Toraj po reviziji mirovne pogodbe se revizija spomenice. Po mirovni pogodbi smo bili enakovredni avtohtoni živeli. Po spomenici so nas potisnili na položaj zavarnice narodne manjšine. Sedaj naj bi tudi ta položaj ne veljal, pač pa bi se morali zadovoljiti z jamstvi, ki nam jih nudi italijanska ustava.

Dejansko pa spomenica ni bila niti objavljena, kaj šele uresničena. Brez vsakega dvoma je, da so odredbe italijanske ustave zelo pravične, ali od uzakonjenja do izvrševanja vodi dolga pot, in to pot je mogoče še izredno podaljšati, kadar so pri izvajanju zakona udeleženi ljudje, katerim je neka izmišljena slovenska nevarnost opravičila za vsako samovoljno izigravanje pravnih določb. Glede pravnih pripomočkov pa vemo, da je postopanje upravnih oblasti — po dosedanjih izkušnjah — zelo, zelo počasno. Ali pa Slovenec pravico tudi doseže, je spet drugo vprašanje.

»Piccolo« v isti sapi zatrjuje, da ne stremi za politiko narodnostne diskriminacije, ki so jo izvajali pred prvo in drugo svetovno vojno. Verujemo, da mu ni pri srcu taka politika, ko je vendar očitno, kakšne posledice je rodila. Prva izmed vseh nevarnosti je nevarnost sovjetskega prodiranja do Jadrana in širjenja komunizma prav do Zahodne Evrope. Težko si predstavljamo, da bi bilo ljudem okrog »Piccola« pri srcu, da posredno ali neposredno podpirajo širjenje komunizma s svojo politiko na tem področju.

Ce namreč pogledamo na stvari, kakršne so, potem je tudi najbolj površnemu tujemu opazovalcu jasno, da je med Slovenci dvoje političnih gibanj: eno gibanje je proti komunizmu, drugo je komunistično, prvo zastopa zamislil lojalnega sodelovanja z Italijo, drugo je mnenja, da je vsako sodelovanje z Italijo zaradi makjavelističnega zadržanja Italijanov (glej »Piccolove« trditve glede dogovorov med močnejšim in šibkejšim) nemogoče. Vprašanje odnosov med dvema narodnostima je odvisno od tega, ali naj se postavimo na pritrilno stališče lojalnega sodelovanja, ali naj tako sodelovanje odklanjamo. Demokraciji Slovenci zastopamo misli, da je tako sodelovanje ne samo mogoče, pač pa zaželeno in celo potrebno. Komunisti in okolica »Piccola« pa izgleda, kakor da so si soglasni v tem, da je tako sodelovanje nemogoče in tudi nezaželeno. Če »Piccolo« na tek način podpira komunistično stališče, potem se ne sme čuditi, da s takim početjem ne podpira samo komunizma pri nas, pač pa prav tako tudi v notranjosti Italije.

»Piccolo« se pritožuje nad nerazumevanjem uradne Italije in zahteva, da zastopniki italijanske uprave, kakor da bi jih bilo tu še premalo, več časa ostajajo tu. Ali je »Piccolo« res tako prepričan, da je nerazumevanje mogoče očitati drugim in ne prav njemu? Obnašanje ljudi okrog »Piccola« očitno kaže na popolno preziranje evropskega položaja. Danes ni več borbe med enim in drugim narodnim kapitalizmom, pač pa poteka borba okrog socialnega ravnotežja. Da se morajo v tej borbi vsi tisti, ki delujejo

za ohranitev dobrih načel medsebojno sporazumeti, o tem ni med objektivnim svetom nobenega dvoma več. Med objektivnim svetom, ne pa med ljudmi okrog »Piccola«. Ti motrijo tržaški položaj skozi očala najdramatičnejšega nacionalizma. Njim je obstoj »Slovenske osnovne šole« v Dolini trn v peti. Če bi sledili njihovi morali, bi se morali odreči tako jeziku, kakor narodnosti v sloh. Kako lepo, kajne! Kaj pa bi ti ljudje s tem dosegli? Ali ne uvidevajo, da Trst svoje nacionalistično stališče plačuje vse prevračeno in da njim samim preti na jutrišnjih volitvah razjarjenost razočaranih volivcev?

Vesti iz Nabrežine

Huda letošnja zima je tudi pri nas pustila svoje posledice. Nenačuden mrz od 15 stopinj pod ničlo je skoraj v vsaki družini pustil svoje spomine. Draga kurjava je bila posledica, da je v mnogih družinah bilo premalo zakurjeno, nekateri družine so celo trpele v mrazu brez ognja. Občinska podpora ustanova je v najhujših dneh prišlo k najrevnejšim družinam na pomoč. V šolah v Nabrežini, Sesljanu in Devinu so štiri dni pripravili kosilo za najbolj potrebne. Prvi dan so delili tudi nekaj drugega živeža. Tako je bilo vsaj v skromni meri pomagano tistim, ki so zaradi zime najbolj trpeli.

Pust se je od nas poslovil brez velikih ceremonij. V vasi nismo imeli v celem pustnem času sploh nobene prireditve ter tudi sam pust je skoro neopaženo šel mimo nas.

Končno so le razdelili stanovanja v novih ljudskih hišah. Na razpolago je bilo 10 stanovanj, toda prosilcev je bilo 65. Razdelili so le 9 stanovanj, ker eno je ostalo na razpolago za nekega podčastnika »božnikov«. Seveda je bilo mnogo protestov od strani neuslišanih prosilcev, vendar lahko rečemo, da je bilo le bolj razdeljeno pri prejšnjih hišah. Novi stanovniki so skoraj vsi domačini iz Nabrežine. Stanovanje so dobili: Dario Marega, Milan Milanič, Milan Pertot, Alojz Pertot, Milan Pernardič, Oskar Samolič, Rihard Sittig, Alfonz Terčon in Angela Colja vd. Leban.

Pomanjkanje stanovanj je v naši občini zelo občutno, zato bi bilo dobro, če bi Zavod za ljudske hiše spet zgradil vsaj še 4 ali 5 šeststanovanjskih hiš. Gotovo se bo občinska uprava za to potegovala.

Po dolgem čakanju je podpora ustanova vendar prejela nalogo, da izplača starim moškim nad 65 let ženskam nad 55 let enkratno podporo iz sklada za zimsko pomoč. Podpora je bila izplačana preteklo soboto ter je bilo deležnih približno 160 oseb. Vsaka oseba je prejela po 5.000 lir.

TRŽAŠKI PREPIHI

Vidalijevi, sedem debelih in sedem suhih krav

Poklicni komunisti Vidalijevega krila preživljajo novo krizo. Poletje jim je zavezalo jezike proti Titu, jim ohladilo glave, ki so sedem debelih let v glavnem zvezo od jezikavosti proti titovizmu. Hruščev in Bulganin sta opravila očitno pokoro na zemunskem letališču. Spokorniški val je nato zajel tudi vse ostale kolonialne komunistične gubernije in se skozi železno zaveso prebil do vseh komunističnih trdnjav na Zahodu ter si jih osvojil že v prvem naskoku. Tudi je ostal, njegov fašizem pa je vesoljni poklicni komunizem požrl z vsemi prikladami vred. Res je v nekod krmeljaska pilula obračala želodec; poklicni komunisti pa imajo utrjeno drobovje; česa vsega se niso požrli! Saj je komunizem za večino zgolj konjunktura krvava, ki jim daje mleko in si ga ni treba služiti z delom in naporom normalnega človeka. No, tudi ta krvava bo živela, dokler bo živela. Bo že druga zrasla, če ne bo rusa, bo pa bila pač ali pa spet črna, kakršna je bila tista pred sedanjo. Taka razmišljanja in njihovi zaključki veljajo za vsa glavno komunistična zaslužkarjev.

Vsako pravilo pa ima tudi svoje izjeme, brez teh bi pravila ne bilo. In prav tu pri nas je to pravilo došlo vsaj začasno potrditev. Ej, Trst je bil polno desetletje znamenito svetovno mesto. Tu, ob sami obali sinjega Jadrana, v »Domu pristaniških delavcev«, je spokorniški val udaril ob mehičansko čelo — in prvi naskok je bil obdobje. Vidalji ni od muh, so govorili in se tolkli po prsih njegovi oprtniki, v srh pa se že vedeli, da je tudi njihovemu poglavarju odbila zadnja ura: ali se upogne ali te bodo zlomili...

Sedem debelih let tržaškega komunizma je vsekakor odšlo v večnost — za Vidalija in za njegovo nametniško vojsko. Enkrat je imela nametniška vojska s prerokovanji več sreče kot njihov poglavar. Poglavar se je upognil. Opedelji so ga v Kremelj, in v Moskvi bo na Stalinovem grobu lahko razmišljal o minljivosti tega sveta. Vidalji je bil pač zadnji rdeči Mohikane, ki je še stal na Stalinovem topaljačem se splavu. Kako tesno mu mora biti pri srcu — če mu ga je še kaj ostalo — ob poslušanju kolektivnih partijskih propagandnih registrov, ki v zbornih deklaracijah z vsemi tipičnimi komunističnimi gostobesednostmi zmerjajo in se »junaske« zanašajo nad — mrtvim diktatorjem, ki jim jezikov ne more več priščititi. Ej, zvestobe diktatorjem so posebne sorte! Za Musolinijem in Hitlerjem je bilo prav tako prelitih le malo solza. Zakaj naj bi bili Stalinovi zvestoborji na odpoved drugačni?

Ali je Vidalji poslušal »junaske« besede podpredsednika sovjetske vlade, Mikojana, na XX. kongresu sovjetske partije? Popolnoma gotovo to ni. Od Kremlja do znamenitih zaporov v Lubjanki pot je dolga, in že mnogi komunistični poglavarji so to pot obdelali — ne samo za časa Stalinove krvave vladavine — predno so se poslovili iz rdečega raja. Če so te besede vendarle udarjale na njegova vsakokor že močno prevzgojena, vendar dobrih petdeset let še stara ušesa, ki za pouk niso več tako močno dovzetna, mu rdeče srce le ni moglo ostati neobčutljivo.

Vidalji je bil Stalinov miljenček in svojo ljubezen in vdanost mu je vračal z govori in pisarjo po obeh svojih osebnih trobentah, »Il Lavoratore« in »Delos«, tudi še dolgo po Stalinovi prostovoljni ali nepristojni smrti. Mikojan je bil tokrat res junak, mrtvega tigra se ni prav nič bal. S pogumom neustrašnega borca za pravico in resnico je napadel mrtvega Stalina z istimi očitki, kakor je to delal svobodni tisk na Zahodu ves čas Stalinovega paševanja, in tudi »Demokracija« v veliko jezo Titovih nekdanih dojenčkov in današnjih njegovih spokorniških pionirkov. Kaj pa je Mikojan povedal? Povedal je, da je Stalin dolga

leta po revoluciji bitali z veleizdačo stare heroje boljševizma in jih pošiljal na morišča. Junaske je Mikojan napadal Stalinova dela, n. pr. »Gospodarski problemi socializma v Sovjetski zvezi« in »Zgodovine komunistične partije Sovjetske zveze«. Obe deli sta veljali še do večeraj tudi tržaškim komunističnim zaslužkarjem za rdeče sv. pismo.

Mikojan je model poklicnega komunističnega. To svojo »vrline« je izpovedal prav na kongresih sovjetske komunistične partije. Leta 1952, ko je bil Stalin še pri najboljšem zdravju, je prav ta isti Mikojan oboje zgoraj navedenih Stalinovih delih na XIX. kongresu partije zatrjeval, da sta obe deli pravi zakladnici zamisli. Tedaj je Mikojan vzkliznil: »Tovariš Stalin razsvetljuje naša življenja s čarobnostjo žarkov znanosti. Tovariš Stalin nam proži akcijski program in vodi našo zmagovalno naporo nasproti urenjenju komunizma.« Ob koncu svojega govora pred štirimi leti je prav isti Mikojan vzkliznil: »Slava velikemu Stalinu! Morda ga je že takrat pokopal, kdo bi to vedel, komunistična morala hodi svoja pota...

Verjetno so ti spomini brneli po Vidalijevih ušesih in mu v teh mrzlih dneh oblihi glav s še mrzlejšim curkom, kakor se je to zgodilo v sredi poletne vročine. Ti curki pa so ga tudi dokončno prepričali, da je sedem debelih let njegove kariere končanih in da so sedaj na vrsti suha leta zanj in prav tako tudi za njegovo tukajšnje najemniško vojsko. Niče vendar na tem svetu ne bi mogel še nadalje zaupati prisegam komunističnih poglavarjev, ki jih lomijo kar po tekočem traku. O teh polomljenih prisegah naj razmišljajo neprofesionalni komunisti, če nečisto še nadalje ostajati lutke v rokah poklicnih partijskih naradnikov. To je morda edini nauk XX. kongresa sovjetske komunistične partije.

Križan

Kje rešujejo socialna vprašanja?

S 1. marcem bo v Združenih državah stopil v veljavo nov zvezni zakon, ki povzbuje dosedanje najnižje meze od 75 centov na 1 dolar na uro. To pomeni, da si ameriški delavec z enournim delom lahko kupi 5,83 kg kruha. Sovjetski delavec v komunističnem rajju, ki mu je kruh najvažnejša prehrana, si ga kupi lahko 1,25 kg za svoje enourno delo. Jugoslovanski delavec ga dobi v jugoslovanski socialistični domovini za enourno delo manj kot 1 kg. O teh »pridobitvah« sovjetskih in jugoslovanskih narodov »Delos«, »Novi lista« in »Primorski« dnevniki molčijo. Njim je usoda delavcev deveta briga, janski sneg...

DAROV! Gospod Josip Petaros iz Boršta daruje namesto cvetja na grob pok. Mihaela Zaharja 500 lir SDD.

Za 80-letnico svojega rojstva daruje t. g. M. S. 3.000 lir za SDD. Prisrčna hvala. — Posnemajte!

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

ZA TRŽASKO OZEMLJE

V soboto 25. t. m. ob 20.30 v dvorani na stadionu »Prvi maj«, Vrldska cesta 7 premiera J. B. PRIESTLEY

Sreča, kje si?

V nedeljo 26. t. m. ob 16. uri v dvorani na stadionu »Prvi maj«

Sreča, kje si?

V torek 28. t. m. ob 20.30 v kino dvorani v Skednju Sreča, kje si?

Odgovorni urednik: Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiska: tisk. Adria, d. d. v Trstu

Ozadje slovenskega kulturnega doma

Pismo, ki je bilo v Londonu izmenjavano med italijanskim in jugoslovanskim poslanikom ob podpisu londonskih dogovorov o slovenskih kulturnih domovih v Trstu, se glasi:

»Moja vlada (Italija) želi obvestiti Vas, da bo, ko prevzame upravo v coni, za katero bo odgovorna glasom Memoranduma, dala na razpolago v Rojnu ali v drugem predmetju poslopje za kulturni sedež za slovensko skupnost v Trstu, poleg tega bo dala na razpolago fond za zgradbo in opremo novega kulturnega doma v ulici Petronio. Je potrjeno, da je tudi Narodni dom pri Sv. Ivanu na razpolago, da se uporabi za kulturni sedež.«

Ti kulturni domovi so bili objavljeni kot odškodnina slovenskih Narodnih domov, ki so bili pod fašizmom požgani ali Slovincem odvzeti. Gre za Narodni dom na trgu Dalmazija, za Narodni dom v Rojnu, za Narodni dom pri Sv. Ivanu, medtem ko za Narodni dom v Barkovljah ni bilo deno nikako nadomestilo.

Vprašanje odškodnine za požgane odtisne odzete Domove je sprožila Slovenska demokratska zveza že leta 1948 pri Zavezniški vojaški upravi. Ta je končno pristala na to, da zgradi Slovincem v

središču mesta kulturni dom, ki bi bil nadomestilo za požgani Narodni dom (bivši hotel Balkan) na trgu Dalmazija. Bil je že zasiguran prvi obrok za začetek del v znesku 50 milijonov lir in izbran je bil že prostor. Kulturni dom je imel obsegati: veliko dvorano z odrom in galerijami za 600 oseb, ki bi bila služila za gledališče, koncertno dvorano, eventualno tudi za kinematograf in druge prireditve, prostore za vaje, garderobo, bar, knjižnico, čitalnico, urade, telovadnico, prostore za mladinsko organizacijo, za pevski zbor, za orkester, sobo za upravni odbor, stanovanje za čuvaja in na strehi otroški vrtec in zabavišče. Ali v sled nasprotujočih posredovanj pri tedanjem komandantu, angleškemu generalu Aireyu, je bilo zidanje ustavljeno. To je bilo koncem decembra 1949.

Nato je Slovenska demokratska zveza precenila škodo, nastalo slovenskim narodnim zavodom in društvom: Tržaški posojilnici in hranilnici, Slavjanski čitalnici, Slovenskemu dramatičnemu društvu in gledališču, Sokolu, Slovenski glasbeni matici in Slovenskemu planinskemu društvu vsled požiga Narodnega doma. Škoda je znašala, po vrednosti od leta 1950, en milijardo sto osemnajst milijonov lir (1.118.000.000). To škodo je Slovenška demokratska zveza sporočila preko konskega predsedništva nemerodajna mesta v Trstu in Rimu, ker se je že takrat Rim za to škodo zanimal. Rešitev je SDZ večkrat urgirala, ali čas še ni bil prišel.

Leta 1954, ko so pričela med zavezniški in Italijo pogajanja za Svobodno tržaško ozemlje, se je Italija obvezala, da bo Slovincem vrnila odtisne sežidala nove kulturne domove. V Londonu je to obljubo v javnem pismu Italija ponovila; ali v tajnem pismu si je jugoslovanska vlada dala zagotoviti od italijanske vlade, da bo reprezentativni veliki kulturni dom sežidal v ulici Petronio, na zemljišču, ki je last tržaške akcijske družbe »Doma«, in da bo tako postal titovska lastnina. Ravno tako so si dali zagotoviti, da bo tudi drugi manjši Dom, namesto nekdanjega sežidkega, ki se ima tudi nanovo sežidati, izročen titovcem v roke. Tako ni titovski režim niti v tako svetem življenjskem vprašanju tržaških Slovincem, kot so kulturni domovi, hotel podrediti svojih partijskih interesov splošnim slovenskim koristim. In taki ljudje naj bi še igrali — s pomočjo polnih mošenj seveda — vlogo nekih predstavnikov Slovincem v Trstu in Italiji?

Centrte kmečkih posestev

Na seji 21. t. m. je sprožil obč. svetovalec dr. J. Agneletto zelo pereče vprašanje o ocenjevanju kmečkih posestev in zemljišč s strani finančnega tehničnega urada. Njih prehod od očetov na sinove, odnosno sorodnikov na sorodnike, Veliko je pritožb s strani naših kmetovalcev, da so finančne takse previseko in neznosljive, ker so naknadne cenitve tako visoke, da ne odgovarjajo prodajni vrednosti. Naša zemljišča so po svoji kakovosti in svoji legi ne kraških tleh ali na peščenih plasteh tako slaba in neplodna, da je malokatera kmetijska v stanju, da vzdržuje kmečko

družino. Zato je pogrešno ceniti kraška zemljišča in ona v bregu po onih načelih, kot se cenijo zemljišča v ravninah, kot na pr. v bližini Furlaniji. To velja zlasti za vsi zgoraj omenjeni tržaške občine, izvzemši Opčine, za dolinsko občino, za republiško in zgonsko občino ter za devinsko-nabrežinsko občino, izvzemši morda zemljišča v Sesljanu in ob morju.

Zato se je dr. Agneletto obrnil na župana s prošnjo, da naj posreduje pri finančnem intendantu v Trstu, da bi podrgel kriterije, ki služijo kot podlaga za cenitve na premočnin v gornjih občinah novemu pregledu v skladu s pravo vrednostjo, ki jo kmečke nepremičnine imajo pri nas.

Matija Škabar - 80-letnik

(1876 - 1956)

Dne 1. marca 1876 je bil rojen v Barkovljah Matija Škabar, ki pa pozna in čista vse, kar je v Trstu slovenskega, ali tudi veliko številu italijanskih sosedov in njegovih stanovskih bratov.

Kot sin kmečkih korenin očeta Matije in matere Antonije je obiskoval naš slavljeneč tržaško gimnazijo in nato bogoslovje v Gorici ter je 30. julija 1899 pel novo mašo v župni barkovljski cerkvi, kjer je 31. julija 1949 slavil svoj 50-letni zlatomašniški jubilej ob veliki udeležbi duhovništva in občinstva, naj večji dokaz, kako priljubljen je Matija Škabar povsod.

Kot kaplan je služboval v svojih mladih letih v Barkovljah in Rojnu in se je nato posvetil vzvišenemu poklicu vzgoje slovenske mladine. Kot katehet je 30 let vzgajal slovensko mladino na Ciril-Metodovi šoli pri Sv. Jakobu v Trstu vse do razpustitve šole leta 1931. Med prvo svetovno vojno je bil tudi katehet na slovenskem učiteljskem v Trstu. Kot izvrsten muzik in pevec je naš slavljeneč vodil rane pevske zore pri Sv. Jakobu, v Markovnem domu, v Sv. Križu pri Trstu. Med drugo svetovno vojno in po vojni opravlja zopet del slovenske službe božje v rojstnih Barkovljah.

Osemdeset let polnih dela ima Matija Škabar za seboj. S kuksnim zadočenjem se ozira na to dolgo dobo skoro celega stoletja dela in učenja, s kakšnim občutkom na dogodke in spremembe, ki jih je v tem času doživel. Je to doba največjih zgodovinskih dogodkov v življenju slovenskega naroda, zlasti na Tržaškem.

Kot katoliški duhovnik in vzgojitelj je Matija Škabar vcepil tisočim slovenskim učencem nauk krščanske resnice in ljubezni, vere v Boga in ljubezni do svojega bližnjega in svojega naroda.

Zato je Matija Škabar splošno spoštovan kot plemenit krščanski duhovnik in moč-značaj, ki je ostal zvest svojim načelom Boga, veri in narodu.

Se danes, v visokih letih, je slavljeneč čil, zdrav, duhovit in izvrsten družabnik.

Dal Bog, da bi še dolgo let ostal med nami čil, zdrav in vesel.

Iz srca čestitamo gospodu Škabarju k osemdesetletnici in iskreno želimo, da bi jo obhajal kakor je zasluženo moč vredno in dostojno.

Še vedno vračajo begunce

Protesti demokracijskih strank v Trstu, zgrajena demokracijska vika na našem področju in v notranjosti Italije in končno še kritična razmotrivanja tiska v Švici, Avstriji in Nemčiji, vse to ni odvrnilo oblasti od vračanja beguncev v naše deželne roke tistega, zaradi katerega so begunci zapustili svojo rodno zemljo in se zatekli v tujino. Ta vztrajnost oblasti dokazuje, da obstojata med Italijo in Jugoslavijo tajni dogovori prav tako o vračanju beguncev, kakor o izročitvi odškodnine za Narodni dom v Trstu v roke Titovih komunistov. S tem pa vsa določila tajnega barantanja verjetno še niso izčrpana.

Vračanje beguncev se torej nadaljuje. Prejšnji teden so tukajšnje oblasti vrnille 13 beguncev. Ta zadnja vest je našla svoj odmev tudi v tržaškem občinskem svetu prejšnji petek.

Značilno je, da je zadevo sprožil odvetnik Harabaglia, ki spada med večinske občinske svetovalce in je bil izvoljen na demokratski listi. Kot dosledni zagovorniki spoštovanja človečanskih pravic v polnem soglasju s njegovimi izjavami in želimo, da ne bi našle na gluha ušesa. Pri tem pripominjamo, da bi prav tako ne odobraval vračanja komunističnih beguncev v Francijo ali Italijo Francovemu režimu. Morala demokratov je samo ena.

Odv. Harabaglia je med drugim dejal tudi tole:

»Z žalostjo in z ostrim občutjem nejevolje, pomešan s studom, smo izvedeli, da se še vedno sistematično nadaljuje izročanje Jugoslavljim beguncev, ki so se semkaj zatekli, da bi našli politično zatočišče. In zdaj se to izročanje vrši na način, da bi ne bilo preveč očito in da bi se tako izognili upravičenemu odporu javnega mnenja. Bil je nam-

reč le zgolj in nadvse mučen slučaj, ki je odkril usupim gledalcem, ki so prisostvovali dramatičnemu prizoru, da se še vedno nadaljuje sramotni način postopanja.

Čeprav je popolnoma očitno kršenje člena 10. ustave — je nadaljeval odv. Harabaglia — je danes zaradi pomanjkljivega pravilnika za pritožbe na ustavno sodišče, ki se morejo izvršiti samo kot posledica nekega incidenta v teku sodbe pred sodnimi oblastmi, očitno, da je prizadetemu onemogočeno, da se sklicuje na sodbo imenovanega sodišča. Kajti za izvršitev bi moral prizadeiti najprej izpodbiti ukrep izгона pred državnim svetom, da bi nato šele na tem mestu dokazal nezakonitost sporazuma, na podlagi katerega je bil izvršen izgon. Z ozirom na ta položaj — je zaključil govornik — in ker smatram, da je zdaj pač brez pomena pošiljati nove pritožbe na one, ki so dokazali in še vedno dokazujejo poleg hoté prezirane svetega načela, ki ga jamči ustava, da še zdaleč niso zakrbljeni zaradi ugleda naše države in da ne gojijo v svojih prsih čil stev človečnosti. Zelim samo znova javno povedati vsem prebivalcem težko odgovornost, ki si jo je nepotila naša vlada.

Podžupan ing. Visintin se je brez-pogojno pridružil besedam svetovalca večine: »Odbor bo preučeval nadaljnje podrobnosti in razpravljal o postopku, ki ga je treba podvzeti, da bi nezakoniti in podli način tega postopanja končno prenehal.«

Tudi socialdemokratski svetovalec Paladini se je pridružil prejšnji intervenciji: prof. Colliotti, radikala, pa je dejal, da vidi v nadaljevanju tega žalostnega pojava neke vrste mednarodno policijo, ki še vedno deluje nad vsako vlado in ustavnimi zakoni.

DAMSKA KROJAČNICA

Nika

TRST

Ul. F. Filzi 21/I, stop. B, tel. 28-748

Gospa!

Krojačnica »Nika« jamči izbran okus, originalen kroj Vaših oblek in daje čar elegance oseb Vaši osebnosti.